

УИЛЯМ ШЕКСПИР ПЕРИКЪЛ

Превод от английски: Валери Петров, 1976

chitanka.info

ПЕРИКЪЛ^[0]

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ГАУЕР — в ролята на Хор

АНТИОХ — цар на Антиохия

ПЕРИКЪЛ — цар на Тир

ХЕЛИКАН, ЕСКАН — тирски сановници

СИМОНИД — цар на Пентаполис

КЛЕОН — управител на Тарс

ЛИЗИМАХ — управител на Митилин

ЦЕРИМОН — ефески знатен гражданин

ТАЛЯРД — антиохски знатен гражданин

ФИЛЕМОН — слуга на Церимон

ЛЕОНИН — слуга на Диониза

МАРШАЛ

СВОДНИК

РЕЗЕТО — негов слуга

ДЪЩЕРЯТА НА АНТИОХ

ДИОНИЗА — съпруга на Клеон

ТАИСА — дъщеря на Симонид

МАРИНА — дъщеря на Перикъл и Таиса

ЛИХОРИДА — дойка на Марина

СВОДНИЦА

ИАНА

Сановници, дами, рицари, знатни граждани, моряци, пирати, рибари и вестители.

Място на действието — различни страни.

---

[0] Оригинаалното заглавие на драмата е „*Pericles, Prince of Tyre*“
— „Перикъл, тирски принц“. ↑

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

Антиохия. Пред двореца на Антиох.

Влиза Гауер — като Хор^[1].

ГАУЕР

Джон Гауер сам, добил отново
подир смъртта си плът и слово,
дошъл е тук, за да достави
приятен час на милостта ви
със своята повест, вярно, стара,
ала която още кара
народа да я пей-говори
по празници и по събори
и да я правят знатни леди
предмет на своите беседи.
Поука крие тя голяма,
а за доброто старост няма
и ако мойте вежди рими
са за вкуса ви нов търпими
и може старец беловласи
да ви зарадва с повестта си,
живот бих искал, та със нея
за вас до края да изтлея.
Градът на първата ни сцена
е Антиохия^[2]. Градена
от Антиох Могъщи, тя е
създадена, за да сияе
над цяла Сирия велика.
Ала разказва историка,
че щом на тоя цар жена му

умряла, той останал само
с едничкото си женско чадо,
така прекрасно, сладко, младо,
че той в безнравствена забрава
поискал да я обладава.
Развратна тя, бащата — дважди,
кръвосмесителните жажди
греха превръщат постепенно
в съжителство обикновено.
А хубостта на дъщерята,
известна вредом по земята,
подмамва не един, не двама
да искат таз порочна дама;
затуй баща ѝ, с цел да може
да я опази в своето ложе
и страх в женихите да всява,
измислил заповед такава:
че който щерка му желае,
а няма ум да разгадае
една особена загадка,
присъдата му ще е кратка,
но, убеден съм, твърде ясна
при тази гледка свръхужасна.

Сочи главите, набодени на копия пред двореца.

Какво ще стане подир туй,
ти, зрителю, сам виж и чуй!

Излиза.

---

[1] „... Гауер — като Хор...“ — Джон Гауер (ок. 1330–1408), английски поет, автор на сборника „Признанието на влюбения“, съдържащ повести в стихове, една от които е легнала в основата на „Перикъл“. Вж. предговора. ↑

[2] *Антиохия* — днешна Антакия — град в Южна Турция на р. Оронт. Основан през 300 г.пр.н.е. от Селевк Никатор, пълководец на

Александър Велики; бил известен икономически и културен център на Изтока. ↑

ПЪРВА СЦЕНА

Пак там.

Влизат Антиох и Перикъл със свитите си.

АНТИОХ

Добре осведомен си, вярвам, млади царю на Тир^[1], за страшната опасност, срещу която тръгваш?

ПЕРИКЪЛ

Да, напълно, могъщи Антиохе, но за мене печалбата е толкова голяма, че и смъртта ми капка ценност няма!

АНТИОХ

Свирачи!

Музика.

Доведете дъщеря ми в одеждата ѝ сватбена, в която и Зевс я би прегърнал! От Луцина^[2] получи тя във дар природна хубост, а сборът на планетите втъкал е във нея всички свои съвършенства!

Влиза Дъщерята на Антиох.

ПЕРИКЪЛ

О, вижте я в таз дреха пъстроцветна като самата пролет! Господарко на всички качества, пред твоя образ

отстъпват трите Грации^[3]! О, лик
прекрасен като книга, във която
четат се само радост и наслади,
като че ли тъгата е изтрита
от страниците ѝ, а злият гняв
не се е никога съдържал в нея!
О, богове, направили ме мъж
и в мойта гръд запалили копнежа
да вкуся от божествения плод
на туй дърво небесно, па макар и
с опасност да загина, помогнете
на своя син и ревностен служител
да стигне това щастие, което
не знае граници!

АНТИОХ

Царю Перикле,
пред теб сега...

ПЕРИКЪЛ

... е блянът зет да стана
на царя Антиох!

АНТИОХ

Пред теб сега
е Хесперидската градина^[4], пълна
със ябълки от злато, но която
е пазена от дракон, бълващ смърт.
Видът ѝ те подмамва да посегнеш
и завладееш дивната ѝ сладост,
ала помни: за този свой ламтеж
при неуспех ще трябва да умреш!
От слух привлечени, от страст обзети,
сега със неми устни тези клетки
ти казват, че от жажда за любов
днес стряха им е звездният покров,
и шепнат ти: „На брой сме доста вече.

Отказвай се, отказвай се, човече!“

ПЕРИКЪЛ

Благодаря ти, славни Антиохе,
задето ми припомни, че съм смъртен
и мойта плът — със тяхната еднаква —
подготви за което я очаква,
показвайки й сякаш в огледало
нетрайността на всяко земно тяло!
И тъй, за завещание е време
и както смъртникът, щом взор възземе
към небесата вече, в миг престава
да се държи за всяка мирска слава —
ценена преди туй! — така и аз
оставям: мир и щастие на вас
и на човечите с добро в сърцето;
богатствата си на пръстта, отдето
излезли са; а чистия си плам,
очарователна принцесо — вам!
И тъй, готов за смърт или живот,
загадката ти чакам, Антиохе!

АНТИОХ

Презрял съвета ми, чети тогава!

Хвърля му свитък.

Не ми ли кажеш скритото във нея,
като на тез кръвта ти ще пролея!

ДЪЩЕРЯТА

От толкоз други по-щастлив бъди!
След толкоз победени победи!

ПЕРИКЪЛ

Като безстрашен рицар влизам в бой
и ничие подсказване не искам
освен това на своята любов!

Чете.

*„Не съм змия, но в своя път
аз майчина прояждам плът^[5].
Подирих другаде съпруг,
намерих го до мене тук.
Как може син, баща и мъж
да бъдат в него наведнъж,
а майка, щерка и жена
да са събрани в мен една?
Дай отговор на таз задача
или готви се за палача!“*

Настрани.

Горчи тоз цяр накрая! Но, о, сили,
които сте дарили небесата
с безчет очи, за да следят отгоре
човешките дела, защо не сте ги
забулили за вечни времена,
ако е вярно туй, което прави
при четене ликът ми да бледнее?
О, лъчезарна, любех те, понеже
отвън бе дивно твоето ковчеже,
но то оказа се претъпкан склад
на всякакви пороци и разврат,
и аз от теб отвърщам се, защото
не може да се счита чист от злото
тоз, който казва: „Грях живее тука!“
и все таки на портата му чука.
Ти лютня си, чиито струни-чувства,
докоснати за музика законна,
способни са да смъкнат небесата

и да накарат боговете висши
във унес да я слушат; но така,
разстроена за мерзостна наслада,
ти караш да танцува само ада!
Заклевам се, не те желая вече!

Обръща се към дъщерята на Антиох.

АНТИОХ

Царю, докоснеш ли я, смърт те чака!
Законът ни е строг по тази точка,
тъй както и по другите. И тъй
на нашата загадка ключа дай
или мисли за близкия си край!

ПЕРИКЪЛ

Велики господарю, много рядко
ний слушахме с охота за греха си,
охотно вършен. Не на мен се пада
да порицавам твоите постъпки.
Разумно е да се държи затворен
тефтерът със делата на царете:
изреченият царски грях е вятър,
наблъскващ прах в очите на монарха,
а ползата е никаква, защото
след него вече пази се окоето
и спира с клепки дразнещия порив
на въздуха. Безоката къртица
издига купчини към небесата,
за да им каже, че човекът тъпче
земята твърде силно; и умира
заради тях. Царете богове са —
те правят си, каквото им хареса.
За туй, че Зевс бил имал волни нрави,
кой упрек би посмял да му отправи?
Ти знаеш се и туй на теб ти стига —

защо ненужна глъчка да се вдига?
Обича всеки себе си, нали?
Главата си да пазя, позволи!

АНТИОХ (*настрани*)

О, само да я имах таз глава!
Разкрил е мойта тайна! Но ще трябва
да му говоря ласкаво... Царю,
макар че според нашия закон,
понеже даде отговор неверен,
би трябвало да ти прекъснем дните,
надеждата, която се разлиства
от ствол, великолепен като твоя,
ни кара да постъпим другояче;
отпускаме ти срок четирсет дни,
за да отключиш нашата загадка.
Успееш ли, таз милост ще ти каже,
че много сме те искали за зет.
Гостувай ни в двореца дотогава,
тъй както твоят сан го заслужава!

Излизат всички освен Перикъл.

ПЕРИКЪЛ

О, как любезността се престарава,
когато като хитър лицемер
облича снежен плащ грехът ни чер!...
Да бях уверен, че съм изтълкувал
загадката ти грешно, в никой случай
не бих допуснал, че си тъй порочен,
та с връзка кръвосмесна да погубиш
душата си! Но ти си в също време
баща и син поради своите грешни —
съпружески, не бащински! — прегръдки
със дъщеря ти, а пък тя развратно
се вплотява в майка си, понеже

с мъжа ѝ блудства в нейното легло.
Яд църкате по змийски ти и тя,
макар и да се храните с цветя!
Прощавай, Антиохио, защото
известно е, че иде зло след злото!
Тоз, който тъне в мрака на разврата,
гаси със всички средства светлината
и гдето е сластта, смъртта е там,
неотделима като дим от плам!
С коварства и отрови не от лани
грехът като със щитове се брани,
затуй наместо в гроба чер да легна,
опасността чрез бягство ще избегна!

Излиза.

Влиза отново Антиох.

АНТИОХ

Решено е: главата му ще взема,
защото мойта тайна е разбулил.
Позора ми той няма да тръби!
Не искам да разказва по света,
че Антиох потънал е до шия
в отблъсващ грях! Към действие тогаз
Ще падне той, за да не рухна аз!...
Да дойде някой!

Влиза Талярд.

ТАЛЯРД

Моля, господарю?

АНТИОХ

Талярде, ти си пръв съветник наш,
делили сме най-скритното си с тебе.
За твойта вярност ще те повишим.

Това отрова е; туй тука — злато.
Нареждаме ти да убиеш този
омразен тирски цар. Защо, не питай!
Желаем го и толкоз! Отговаряй:
направено?

ТАЛЯРД

Направено, царю!

АНТИОХ

Достатъчно!

Влиза Вестител.

Отдъхвайки си, казвай,
какво те е накарало да бързаш!

ВЕСТИТЕЛЯТ

Перикъл, царят тирски, е избягал!

АНТИОХ

Ако желаеш да останеш жив,
лети подире му като стрела,
отправена от опитен стрелец
към точката в мишената, и тука
върни се само ако ще ми кажеш,
че е убит!

ТАЛЯРД

Царю, ако го зърна
пред себе си на пистолетен изстрел^[6],
отписан е от този свят! Отивам!

АНТИОХ

На добър час!

Талярд излиза.

Дордето жив е той,
не ще намеря никъде покой!

[1] *Тир* — финикийски град — в днешен Ливан — прочут в миналото със своята търговия и производство на пурпур. ↑

[2] *Луцина* (мит.) — римска богиня на светлината и оттук — на раждането, отъждествявана от едни с Юнона, от други — с Диана. ↑

[3] *Грации* (мит.) — у древните гърци трите грации — Ефросина, Талия и Аглая — били дъщери на Зевс и олицетворение на женската прелест. ↑

[4] „... *Хесперидската градина*...“ (мит.) — градина, намираща се „на крайния запад на земния кръг“, в която расла ябълка, даваща златни плодове. Тя била пазена от Хесперидите, дъщери на бога на Вечерницата — Хеспер. Открадването на златните ябълки е единадесетият подвиг на Херакъл. ↑

[5] „... *не съм змия... прояждам плът...*“ — съществувало по Шекспирово време ненаучното убеждение, че змиите се раждат, като прояждат плътта на майка си. ↑

[6] „... *на пистолетен изстрел...*“ — един от характерните Шекспирови анахронизми. ↑

ВТОРА СЦЕНА

Тир. Дворецът на Перикъл.

Влиза Перикъл.

ПЕРИКЪЛ (*към слугите зад сцената*)

... И никой да не ни безпокои!...
Отде се взеха тези тежки мисли
и меланхолията сивоока
защо ми стана гостенка тъй честа,
че нито денем, слънцето додето
тържествено пътува по небето,
ни в тиха нощ, когато всяка грижа
би трябвало да спи, намирам мир?
Забави тук ухажват моя взор,
а пък заплахата е там далече,
във Антиохия, и тук не вярвам
да ме достигне нейната ръка;
но нито удоволствията могат
да ме зарадват, ни далечината —
да ме успокои. Така е то:
гнетът във нас, заченат от страха ни,
намира после в мисълта ни дойка
и опасенията ни от нещо
порасват в мерки то да се избегне.
Такъв е моят случай: Антиох,
чиято мощ е толкоз по-голяма
от моята, че може да извърши
със мене туй, което пожелае,
ще се бои, че аз ще го издам,
дори и да му дам безбройни клетви,
че ще мълча; и няма полза в туй
да му оказвам почести, щом смята,
че искам да покажа на земята

безчестието му. Под явно дело
ще иска той да скрие туй, което,
ако разчуе се, ще го посрами:
ще връхлети над моя Тир с такова
внушително разгъване на сили,
че ужас храбростта ни ще изпие
и без отпор ще бъдем бити ние,
а моите поданици ще пострадат
без никаква вина. За тях си мисля,
а не за себе си. Какво съм аз?
Корона на дърво, която трябва
да брани корена, от който смуче
живота си. Страхът за този корен
болезнено пронизва мойта гръд,
преди със меч да стори туй врагът!

Влизат Хеликан и други Сановници.

ПЪРВИ САНОВНИК

Да осени духа ти свят покой!

ВТОРИ САНОВНИК

И щом се върнеш, в теб да бъде той!

ХЕЛИКАН

Мълчете! Нека опитът говори!
Ласкателството вредно е за царя,
защото като мех греха раздухва
в душата му. Той мъничка искра е,
а то разпалва я във буен огън.
Затуй изпълненият с почит упрек
е много по-полезен за царете,
които хора са и — като хора —
способни да грешат. С тез мирни речи
лицеприятието в твоя двор
воюва срещу тебе, господарю!

Сега ме накажи или помилвай —
по-нисък под не виждам тук за мене
от камъка под моите колене!

Коленичи.

ПЕРИКЪЛ

Останалите да излязат всички!
Идете на пристанището, вижте
товаренето как върви и после
върнете се пак тука!

Сановниците излизат.

Хеликане!

Погледай ме добре: какъв изглеждам?

ХЕЛИКАН

Изпълнен с гняв, велики господарю.

ПЕРИКЪЛ

Това е царски гняв — как тъй посмя
езикът ти във мен да го събуди?

ХЕЛИКАН

Как смеят да поглеждат към небето
растенията, хранени от него?

ПЕРИКЪЛ

Животът ти е в моята ръка —
ти знаеш туй!

ХЕЛИКАН

Сам брадвата наточих.
Остава да замахнеш!

ПЕРИКЪЛ

Изправи се!

Седни до мен! Ласкател ти не си
и аз съм ти признателен, сам виждаш.
Опазил Зевс царете от това
да слушат все хвалебствени слова!
Служителю на краля, който с мъдрост
превръщаш своя крал във свой служител,
какво да правя? Казвай!

ХЕЛИКАН

Да търпиш
товара, който сам си си наложил!

ПЕРИКЪЛ

Говориш като лекар, който дава
на болния лекарство, от което
той сам не би отпил. Щом тъй е, слушай!
Аз бях във Антиохия, където
опитах — както знаеш — пред лицето
на смъртната опасност да спечеля
ръката на неземна хубавица,
която, мислех си, ще ми дари
чеда такива, че да бъдат помощ
за царя ти и радост за народа.
Лицето ѝ за мене беше чудо
над всички чудеса, ала отвътре —
ухо ми дай! — оказа се тя черна
като кръвосмешение! Баща ѝ,
разбрал, че тайната им е разкрита,
не ме погуби, а ме приласка,
но знайно е това: тежко томува,
когото едновластникът целува!
Страхът ме облада и аз побягнах,
закрилян от нощта. Тук, в Тир, размислих
над случилото се и над онуй,
което бе възможно да се случи:
тиран е Антиох, а у тирана
страхът расте като заразна рана —

ако страхува се, че аз ще кажа
на глашатая-въздух, с колко кръв
на короновани е заплатена
покварата на ложето му, той
ще тръгне — под предлог, че е обиден —
с войските си към нашата страна;
и точно туй изпълва ме с печал,
че зарад моята — така да кажем —
вина ще си изпатят много тирски
невинни поданици и сред тях
и ти самият, който ме упрекна
за туй, че съм печален...

ХЕЛИКАН

Да, уви!

ПЕРИКЪЛ

... Туй моя сън краде и не допуска
кръвта до моите бузи, като пълни
ума ми все с въпроса, как могъл бих
да спра навреме бурята, която
заплашва да изтреби всички вас;
и ненамерил ключ към таз задача,
свой дълг намирам в туй да ви оплача!

ХЕЛИКАН

Понеже сам ми каза да говоря,
свободно ще го сторя, господарю.
Ти с право се боиш от Антиоха —
тиран е той: с война или с коварство
ще стори всичко, за да те погуби.
Затуй на път тръгни, царю, и странствай,
дорде забрави той за своя гняв
или безмилостната Парка^[1] среже
живота му. Властта си дай на друг,
а този друг решиш ли да съм аз,
ще имаш преданост до сетен час!

ПЕРИКЪЛ

На теб аз вярвам, но какво ще стане,
ако на трона ми посегне той?

ХЕЛИКАН

Тогаз ще смесим кървите си в таз,
която е родила всички нас!

ПЕРИКЪЛ

Щом тъй е, сбогом, Тир! Платно насочвам
към Тарс^[2], където ще очаквам вести
от тебе и в зависимост от тях
ще действам по-нататък. Свойте грижи
за благото на тирския народ
възлагам върху теб, чиято мъдрост
ще понесе теглото им... Без клетви!
За честния и думата обет е —
едното който стъпка, стъпка двете!
Макар в далечни орбити, ний двама,
далеч дори от мисъл за измама,
ще бъдем: ти — мой ревностен служител,
аз — помнещ твойта вярност повелител!

Излизат.

---

[1] *Парка* (мит.) — трите Парки били в римската религия богини на човешката участ: едната предяла нишката на живота, втората я прокарвала през превратностите на съдбата, а третата я прерязвала. ↑

[2] *Тарс* — град в днешна Южна Турция. ↑

ТРЕТА СЦЕНА

Тир. Пред двореца на Перикъл.

Влиза Талярд.

ТАЛЯРД

Значи това е Тир, а това — дворецът му. Тук трябва да убия цар Перикла и ако не го сторя, мога да съм сигурен, че вкъщи ме чака бесилката. Лоша ми е работата. Разбирам, че е бил мъдър и опитен оня, който, запитан от царя каква милост иска, отговорил, че иска само царят да не му казва тайните си. Да, сега ми става ясно, че е имал основания да го иска, защото, когато един цар заповяда на слугата си да стане злодей, той е длъжен да стане такъв по силата на своята клетва към него... Ш-шт, пристигат местните велможи!

Влизат Хеликан, Ескан и други Сановници.

ХЕЛИКАН

Достатъчно ме питахте, велможи,
за бързото отплаване на царя.
Скрепеното с печати пълномощно
ви казва, че заминал е да странства.

ТАЛЯРД (настрани)

Какво? Заминал?

ХЕЛИКАН

Все пак, ако учудва ви, че той
е тръгнал, без да се сбогува с вас,
по туй могъл бих да ви осветля:
Във Антиохия, където той...

ТАЛЯРД (настрани)

Какво „във Антиохия“? Да чуем!

ХЕЛИКАН

... наскоро беше, Антиох велики,
защо не знам, го е възненавидил —
или поне той имаше туй чувство —
и смятайки, че в нещо е сгрешил,
реши да му покаже, че се кае,
отдавайки се на моряшки труд,
при който всеки миг ни плаши с гибел.

ТАЛЯРД *(настрани)*

Нарежда се! Сега и да поискам,
не ще умра обесен! Моят цар
таз вест за него с радост ще изслуша:
в морето ще умре, щом не на суша!...
Ще се представя... Мир и здраве вам,
велможи тирски!

ХЕЛИКАН

Мир на теб, Талярде,
посланико на Антиох Сирийски!

ТАЛЯРД

От него съм изпратен със писмо
до царя ви, но тъй като узнах,
че той е опътувал в неизвестност,
налага се писмото си да върна
на изпращача му.

ХЕЛИКАН

Не ще е редно
да го приемем ний, понеже то е
до царя ни. Ала преди да тръгнеш,
сърдечно каним те, на весел пир
да свържем Антиохия и Тир!

Излизат.

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Тарс. Влизат Клеон, Диониза и други.

КЛЕОН

Ела да седнем, скъпа Дионизо,
и нека с разкази за чужди скърби
се постарам да забравим своята!

ДИОНИЗА

Тъй както с духане гаси се огън?
Съпруже, който с пръст запълва яма,
до нея изкопава по-голяма;
със скърбите ни същото се случва —
тъй както храстът, кастрен, по расте,
потискани, по-буйни стават те!

КЛЕОН

О, Дионизо, кой гладуващ може
да крие своя глад, дорде издъхне?
Не, нека реч от таз уста звучи
и сълзи да струят от тез очи,
когато дъх си взимаме за миг,
за да пробудим с два ж по-жален вик
небето, изоставило в беда
от толкоз време своите чеда!
Аз почвам, безутешен разказвач,
помагай ми и ти с безгласен плач!

ДИОНИЗА

Ще се опитам!

КЛЕОН

Спомняш ли си, скъпа? —

Преди години Тарс, над който аз
управител, уви, съм оттогаз,
бе град, над който сякаш бе изляло
рога си Изобилието^[1] — толкоз
богатства по стъгдите му течаха;
под кулите му, върхове заболи
във облаците, всеки чужденец,
омаян, спираше; мъже, жени
по улиците му, в одежди скъпи,
се отразяваха едни във други;
а пък трапезите му — до една
отрупани, и повече с храна
за погледа, не толкоз за стомаха;
и тъй кесиите ни пълни бяха,
че, горди, не желяехме да знаем
за думи като „помощ“ или „заем“!

ДИОНИЗА

Тъй беше!

КЛЕОН

А какво небето стори!
Устата, на които неотдавна —
макар отдавайки им всичко свое —
земя, вода и въздух безуспешно
се мъчеха с храна да угодят,
напукани са от неупотреба,
подобно домове без хора в тях!
Да, две лета след времето, когато
не можеха без новости готварски
за тънкия си вкус, чуй как днес просят
коричка хляб и колко й се радват!
А майките, обръщащи тогава
света наопаки, за да изхранят
чедата си със лакомства най-редки,
сега от глад готови са сами
любимите си рожби да ядат;

и с толкоз остри зъби е гладът,
че хвърлят жребий двойката стопани,
кой другия ще трябва да нахрани!
Тук плаче мъж, а там жена ридае,
измират хората като мухи
и който още жив е, няма сили
в земята да зарови своите мили!
Не е ли тъй?

ДИОНИЗА

Свидетелстват, че тъй е,
лицата ни, на черепи прилични!

КЛЕОН

О, тънещи в охолство градове,
сред шум от пиршества плача ни чуйте:
днес прием ний от таз горчива чаша —
възможно е тя утре да е ваша!

Влиза Сановник.

САНОВНИКЪТ

Управителят где е?

КЛЕОН

Ей го тук.
Излей си бързо горестните вести!
На радостни не се надявам вече.

САНОВНИКЪТ

Видяхме многоброен флот да влиза
във залива!

КЛЕОН

Така и предполагам.
Бедите никога сами не идат —

те водят си наследнички, които
да доведат делата им докрай.
Знам, някоя съседна нам държава
глада във Карс желае да използва,
за да сломи безсилната ни мощ
и победи мен, слабия, когото
да победиш, не носи вече слава!

САНОВНИКЪТ

Напразен е страхът ти, господарю —
по белите им флагове личи,
че идат със добри, не с лоши цели.

КЛЕОН

Наивнико, не си ли чувал ти,
че хитростта със външност най блести?
Но нека идат със каквото щат!
Добре дошъл е даже и врагът!
От ниско се не пада. А пък ние
най-долу сме... Върви и съобщи
на вожда им, че чакаме го тук,
за да узнаем кой е, отгде иде
и със какво!

САНОВНИКЪТ

Отивам, господарю!

Излиза.

КЛЕОН

Ако е с мир, наш гост ще бъде той,
ако е с меч... безсилни сме за бой!

Влиза Перикъл, следван от Свита.

ПЕРИКЪЛ

Управителю — казано ни беше,
че ти управител на тоя град си, —
от числената мощ на моя флот
като от фар недей се заслепява!
До Тир далечен долетя вестта
за бедствието ви, което тука
видяхме да върлува над града.
Не идем ний да сипем нова скръб
във сълзите, а носим ви утеха.
Тез кораби — които ти навярно
представяш си натъпкани с бойци
като коне троянски^[2] — носят жито,
за да нахранят и спасят от глад
останалите живи в твоя град!

ВСИЧКИ

Закриляйте го, гръцки богове!
За него коленичим!

Падат на колене.

ПЕРИКЪЛ

Не, станете!
Не щем ний почести, а само дружба
и тих приют за кораби и хора.

КЛЕОН

Туй само искай! И ако във Тарс
гостоприемство някой ти откаже
или окаже се неблагодарен
във мисъл само — даже да се случи
от моите близки, аз самият даже —
за тоз му черен грях да го накаже
проклятие небесно и човешко!
Но грях такъв към теб додето няма —
а няма и да има, убеден съм, —

спасителю, народът ми и аз
те каним да останеш гост у нас!

ПЕРИКЪЛ

Благодаря. Оставам тук, додето
усмихнато погледне ме небето.

Излизат.

---

[1] „... рога си Изобилието...“ (мит.) — козият рог на нимфата Амалтея имал свойството да излива от себе си всичко, което пожелаел неговият притежател. Рогът на изобилието бил атрибут на много гръцки божества като Гея, Фортуна, Плутос. ↑

[2] „... коне троянски...“ — „Илиадата“ разказва как след дълга неуспешна обсада на Троя гърците изработили един дървен кон, в чиято кухня се скрили техни бойци. Троянците сами вмъкнали коня в крепостта си и през нощта войниците излезли от него и ударили защитниците на стените откъм гърба, което довело до опожаряването на Троя. ↑

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Видяхте сред царе как може
един да спи в развратно ложе,
а друг човечно да протяга
към ближния десница блага.
За него се не бойте вие —
той всички пречки ще надвие,
защото ви доказва мойто
повествование, че който
във смътни дни е с бистри цели,
трошица дал, хамбар печели.
Тоз благ владетел, на когото
аз искам искрено доброто,
е още в Тарс, от всички тачен,
и то по тъй безспорен начин,
че даже статуя красива
градът във памет му отлива.
Но вест донася лош обрат
и Гауер дръпва се назад.

ПАНТОМИМА

От едната страна влизат, разговаряйки, Перикъл и Клеон, следвани от свита. От другата страна влиза Вестител, носещ писмо за Перикъл. Перикъл показва писмото на Клеон, възнаграждава вестителя и го посвещава в рицарство. Перикъл и Клеон излизат в различни посоки.

Добрият Хеликан в туй време
на тирския престол не дреме,
не е той търтей, да се храни

със капки мед, от други сбрани,
а лошото плеви, защото
желае да кълни доброто.
За идването на Талярда
във Тарс той пише и макар да
е Тарс далеч, Периклу дава
съвет отново да отплава.
Съвета му Перикъл чува
и пак се впуска да пътува,
но гръм разцепва нощ беззвездна —
вълни над него, долу бездна! —
и корабът му в миг разбит е
и става плячка на вълните.
По чудо някакво голямо
Перикъл оцелява само
и носи се натам, където
го тласка — яростно — морето.
Но на Фортуна^[1] ѝ дотяга
да го измъчва и веднага
пред взора му се бряг явява
и той на него се спасява.
И ето го. Оттук натам
да действа и говори сам!

Излиза.

---

[1] *Фортуна* (мит.) — римска богиня на щастието, случая и успеха. ↑

ПЪРВА СЦЕНА

Пентаполис^[1]. Край брега.

Влиза — мокър до кости — Перикъл.

ПЕРИКЪЛ

Успокоете се, звезди сърдита!
Дъжд, вятър, гръм, спомнете си, че ний сме
от вещество, безсилно пред гнева ви!
Аз, верен на човешката природа,
оставям се на вашата угода.
Морето дълго би ме о скалите
и мята ме от бряг на бряг без жалост,
за да почувствам по-добре смъртта си.
Не стига ли на гордите ви сили,
че цар един от всичко сте лишили?
Избягнал водовърти и подмоли,
за тиха смърт на суша той ви моли!

Влизат трима Рибари.

ПЪРВИ РИБАР

Хайде, дрипо мокра, постръквай се!

ВТОРИ РИБАР

Стига си зяпал, върви да изтеглиш мрежата!

ПЪРВИ РИБАР

Чуваш ли бе, задник кърпен?

ТРЕТИ РИБАР

А? Какво каза?

ПЪРВИ РИБАР

Какво си се вдървил! Тръгвай, додето не съм обърнал дебелия край!

ТРЕТИ РИБАР

Ума ми е все в тия, дето морето ги грабна пред очите ни.

ПЪРВИ РИБАР

Вярно, и на мене сърцето ми се късаше, като ги слушах, бедните, да ни молят за помощ, когато ние на себе си едва смогвахме да помогнем.

ТРЕТИ РИБАР

Аз какво ви казах, като видяхме морската свиня^[2] да играе? За нея говорят, че е хем риба, хем месо. Чума да ги тръшне тия животни! Колкото пъти ги видя, знам, че ще се наквася! Как могат да живеят рибите във водата, а?

ПЪРВИ РИБАР

Както човеците — на суша. Големите ядат малките. Взemi някой от днешните алчни богаташи — не ти ли прилича на кит, който си играе да гони пред себе си стадото от дребни рибки, докато накрая ги глътне на един залък. Чувал съм за някои сухоземни китове, дето не си затварят лакомата паст, докато не лапнат цяла енория с черковата ѝ, камбанарията, камбаните и всичко друго!

ПЕРИКЪЛ (*настрани*)

Добро сравнение!

ТРЕТИ РИБАР

Аз, ако съм клисар, ще гледам него ден да съм на звънарната.

ВТОРИ РИБАР

Защо?

ТРЕТИ РИБАР

Защото, като ме глътне и попадна в търбуха му, така ще раздрънкам камбаните вътре, че той, за да се отърве от звъна, ще повърне и камбани, и камбанария, и черкова, и енория. Но ако нашият цар, Добрия Симонид, послушаше съвета ми...

ПЕРИКЪЛ (*настрани*)
Добрия Симонид?

ТРЕТИ РИБАР

... щяхме да очистим страната от тези търтеи, дето грабят меда на пчелите.

ПЕРИКЪЛ (*настрани*)
Как тези рибари от водите морски измъкват пример за делата хорски и във царствата на хриле и перки за земните недъзи търсят мерки!...
Добър ви ден, о, честни риболовци!

ВТОРИ РИБАР

Какво искаш да кажеш, честни нещастнико? Ако ще е добър като този, дето се е паднал на тебе, по-добре да го зачеркнем от календара — никой няма да заплаче по него!

ПЕРИКЪЛ
Морето, както виждате, изхвърли на този бряг...

ВТОРИ РИБАР

Сигурно добре е препило снощи, щом те е изхвърлило!

ПЕРИКЪЛ
Смилете се над едного, с когото вълните си играха като с топка по равното игрище на морето!
Добри бъдете — помощта ви проси един, непросил никога!

ПЪРВИ РИБАР

Значи не знаеш да просиш? Жалко, защото в тази наша Гърция има някои, дето с просене си изкарват повече, отколкото ние — с труд.

ВТОРИ РИБАР

А риба поне знаеш ли да ловиш?

ПЕРИКЪЛ

И туй не съм опитвал.

ВТОРИ РИБАР

Тогава непременно ще пукнеш от глад, защото в наши дни човек не може да добие нещо, ако не знае да залага мрежи и хвърля въдици.

ПЕРИКЪЛ

Какво бях някога, забравих вече,
ала какво съм днес, добре усещам —
един човек, до костите премръзнал.
Съсирекът в студените ми жили
едва намира топлинка да сгрее
езика ми за думичката „помощ“!
Смилете се над мен, а ако не,
като човек зарийте ме поне!

ПЪРВИ РИБАР

Да те зарием ли? Какво говориш? Дръж тази наметка! Завий се с нея! Ха така! Здрав и прав, за смърт ще приказва! Хайде, ще дойдеш у дома и ще има за тебе месо в празник, риба през постите, а от време на време и палачинки за подслаждане на душата. И ще ни бъдеш желан гост.

ПЕРИКЪЛ

Благодаря ти, друже.

ВТОРИ РИБАР

Чакай, приятелю! Кой казваше, че не умеем да просим?

ПЕРИКЪЛ

Аз само ви помолих.

ВТОРИ РИБАР

А, само си ни помолил? Тогава и аз ще се науча да моля, без да прося, и тъй ще отървавам камшика.

ПЕРИКЪЛ

Тук, значи, който проси, бива бит?

ВТОРИ РИБАР

О, не всички, приятелю, не всички! Инак нямаше да има по-добра служба от тази на градския бияч... Отивам да изтегля мрежата.

Излиза заедно с Трети рибар.

ПЕРИКЪЛ (настрани)

Как хубаво подхожда на труда им
таз честна тяхна веселост!

ПЪРВИ РИБАР

Я, кажи, господине, знаеш ли в коя страна си попаднал?

ПЕРИКЪЛ

Не зная.

ПЪРВИ РИБАР

Тогава ще ти кажа. Ти се намираш в Пентаполис, където царува
Добрия Симонид.

ПЕРИКЪЛ

„Добрия Симонид“ — така ли всички
му викате?

ПЪРВИ РИБАР

Така. И той си го е заслужил с мирно царуване и добродетелно управление.

ПЕРИКЪЛ

Щастливец-цар е вашият, щом тъй нарича го народът ви! Кажете ми, далеч ли е дворецът му оттук?

ПЪРВИ РИБАР

Съвсем наблизко е, има-няма половин ден път. И ще ти кажа още нещо. Той има хубава дъщеря и утре е рожденият ѝ ден; и по този случай от всички краища на света са пристигнали князе и рицари, за да се състезават в турнир за нейната ръка.

ПЕРИКЪЛ

Да бях богат, тъй както съм изпълнен с желание, бих бил един от тях!

ПЪРВИ РИБАР

Което не може, не може. Човек, господине, трябва да се простира според чергата си.

Влизат отново — теглейки мрежа — Втори и Трети рибар.

ВТОРИ РИБАР

Идвай да помагаш! Някаква риба се е оплела в мрежата като бедняшка правда в съдилище. Не ще да излезе. Ха, взели я мътните, излезе най-сетне! Я, какво е това? То не било риба, ами някаква броня! Стари доспехи, целите ръждясали!

ПЕРИКЪЛ

Доспехи? Позволете да ги видя!...
Фортуно, благославям те, загдето след толкоз пречки ми даряваш нещо, което може да ми върне всичко!...
Макар че твоят дар и без това е

по право мой — добрият ми баща
на мене тази броня завеща
със думите: „Пази я, сине мой,
баща ти тя е пазила във бой!
Дано от нея нямаш нужда ти,
но, имаш ли, дано те защити!“
От тези доспехи аз не се делих,
дотогава привързан бях към тях.
Отне ми ги стихията могъща,
но ето че отново ми ги връща!
Не е дотам злощастен този ден,
щом дарът на баща ми е със мен!

ПЪРВИ РИБАР

Какво искаш да кажеш, господине?

ПЕРИКЪЛ

Да ви замоля, хора милостиви,
да ми дадете тези доспехи вехти.
Познавах царя, на когото те
принадлежаха — знакът му е тук;
той много ме обичаше и аз
по тази причина искам да ги имам.
И втора проща: да ме отведете
във царския дворец, където в тях
ще се явя като незнаен рицар.
Да ви платя сега, уви, не мога,
но ако с мен са висшите звезди,
успехът ми и вас ще награди!

ПЪРВИ РИБАР

Какво? Искаш да спечелиш ръката на царската дъщеря?

ПЕРИКЪЛ

Не, само да покажа своята храброст.

ПЪРВИ РИБАР

Че добре, вземай ги и боговете да ти помагат!

ВТОРИ РИБАР

Само че, приятелю, ние сме ги измъквали тези твои успехи от бурните води. Нашето не бива да се губи, нали така? Нещо да падне и за нас, че да се парализираме и ние. Ако ти потръгне, надявам се, няма да забравиш отде го имаш това.

ПЕРИКЪЛ

Ще го запомня, вярвай ми!... И тъй,
благодарение на вас съм вече
облечен във стомана. При това
грабливите талази не успяха
да ми отнемат тази ценна гривна —
за стойността ѝ ще си купя кон,
чиито дивни стъпки ще накарат
да ахне всеки зрител на турнира.
Но нямам наметало, туй е лошо,
приятелю...

ВТОРИ РИБАР

Лесна работа. Ще ти дам най-хубавия си плащ. И
собственоръчно ще те заведа в двореца.

ПЕРИКЪЛ

Напред тогаз! Тоз ден ще ме прослави
или беда към злото ще прибави!

Излизат.

---

[1] *Пентаполис* — т.е. Петоградие — название, давано в древността на пет града в днешна Киренайка: Береника, Арсиноя, Птолемаис, Кирене и Аполония. ↑

[2] *Морска свиня* — вид делфин. ↑

ВТОРА СЦЕНА

*Пентаполис. Дворът на Симонид.
Алея, водеща към арената. Встрани шатър.
Влизат Симонид, Таиса, Сановници, Свита.*

СИМОНИД

Дали участниците са готови?

ПЪРВИ САНОВНИК

Готови, господарю, и очакват
пристигането ти, за да преминат
във шествие пред теб.

СИМОНИД

Да им се каже,
че тук сме с дъщеря си, чийто празник
ний чествуваме със днешния турнир,
дете на Красотата, рядък чар,
изпълващ със възхита млад и стар!

Излиза един Сановник.

ТАИСА

Мой царствени родителю, едва ли
заслужила съм твоите похвали!

СИМОНИД

Похвалите са нужни. Ний, царете,
сме пръстени с лика на боговете
и както пръстените помътняват,
ако не са почиствани, тъй ние,
ако не сме почитани, сивеем...

Но да започнем! Теб се пада, дъще,
тук всеки рицар с неговото мото
да видиш и приемеш в тържеството.

ТАИСА

Охотно ще го сторя, драги татко.

Двамата заемат местата си под шатъра. Започва шествието на рицарите, при което всеки рицар е предшестван от паж, който показва щита му на принцесата. Преминава Първи рицар.

СИМОНИД

Кажи, отде е този първи рицар?

ТАИСА

От Спарта^[1], татко, и на своя щит
той има негър, който се пресяга
към слънцето; а надписът под него
гласи така: „Lux tua — vita mini“^[2].

СИМОНИД

Обича те, щом ти си му животът!

Преминава Втори рицар.

А кой е този?

ТАИСА

Македонски цар.

Рисунката му представлява дама,
която побеждава рицар в броня;
а пък девизът му на италиански
гласи: „Più per dolcezza che per forza“^[3].

Преминава Трети рицар.

СИМОНИД

А тоз?

ТАИСА

От Антиохия е той.

На щита му изписана е грива,
развята върху шлем, със текст: „Me romrae
provexit arax“^[4].

Преминава Четвърти рицар.

СИМОНИД

Този герб какъв е?

ТАИСА

Обърната надолу факла с надпис
под него: „Qui me alit, me extinguit“^[5].

СИМОНИД

Туй намек е за дамата красива —
тя само и разпалва, и убива.

Преминава Пети рицар.

ТАИСА

А петият пък има за емблема
ръка, обвита в облаци, която
опитва с пробен камък късче злато,
под свитък с мото: „Sic spectanda fides“^[6].

Преминава Перикъл, в доспехи, без паж.

СИМОНИД

А кой е този шести и последен,

непридружен от паж, но тъй изящно
поднесъл своя щит към тебе, дъще?

ТАИСА

Изглежда чужденец. За знак той има
изсъхнал клон, зелен на края само,
над лента, казваща: „In hac spe vivo“^[7].

СИМОНИД

Добър девиз — от бедността си той
надява се чрез теб да се възмогне.

ПЪРВИ САНОВНИК

Така ръждясал външно, ще е нужно
да блесне с много вътрешни достойнства,
ако желае нашите похвали.
Прилича повече на някой, който
не копие въртял е, а тояга.

ВТОРИ САНОВНИК

Да, странник е, щом в толкоз странен вид
явява се на тъй висок турнир!

ТРЕТИ САНОВНИК

Ще лъсне с прах ръждивата си броня,
когато някой смъкне го от коня!

СИМОНИД

Тъй съдят за духа по външността
умът припрян и бързата уста.
Но рицарите вече са готови —
местата си да вземем, дъще моя!

Всички излизат.

Зад сцената — силни викове, придружаващи успехите на бедния рицар.

---

[1] *Спарта* — древен гръцки град, столица на Лакония, надвила съперничещата ѝ Атина след дългогодишна война (404 г.пр.н.е.). ↑

[2] „*Lux tua — vita mini*“ (лат.) — Твоята светлина е живот за мене. ↑

[3] „*Piu per dolcezza che per forza*“ (итал.) — Повече с нежност, отколкото с насилие. ↑

[4] „*Me pompae provexit apex*“ (лат.) — Върхът на славата ме доведе. ↑

[5] „*Qui me alit, me extinguit*“ (лат.) — Който ме подхранва, той ме и глези. ↑

[6] „*Sic spectanda fides*“ (лат.) — Тъй се изпитва верността. ↑

[7] „*In hac spe vivo*“ (лат.) — С тази надежда живея. ↑

ТРЕТА СЦЕНА

Пентаполис. Зала в двореца.

Влизат Симонид, Таиса, Маршал, Сановници, Дами, Рицари, участвали в турнира, и Свита.

СИМОНИД

Достойни рицари, да казвам тук,
че сте добре дошли, ще е излишно,
а бойната ви ловкост да изтъквам,
ще бъде — мисля — неуместен увод
към книгата на вашите дела,
понеже подвигът се хвали сам.
Но пир без смях е като пир през пости,
бъдете всички тук желани гости!

ТАИСА

А ти си моят най-желан от всички.
Венец на победител аз ти давам
и цар на този пир те назовавам!

ПЕРИКЪЛ

Принцесо, не на своята способност,
а главно на Фортуна го дължа.

СИМОНИД

И тъй да е, денят остава твой
и няма никой тук да ти завиди.
В изкуствата Природата ни лее
един за „Браво!“, други за „Добре е“,
а ти си й отливък най-успешен.
Седни до мене тука, дъще моя,
понеже си царица на пира.
Маршале, всички други нека седнат
във съответствие със своя сан.

РИЦАРИТЕ

Благодарим ти за честта, царю!

СИМОНИД

За рицарската доблест аз милея —
небето мрази, който мрази нея!

МАРШАЛЪТ

За теб е, рицарю, туй място тук.

ПЕРИКЪЛ

За него по-достоеен ще е друг.

ПЪРВИ РИЦАР

Недей да спориш! Рицари сме всички —
и чужди са и непознати нам
към малък гордост, завист към голям!

ПЕРИКЪЛ

Наистина любезни сте!

СИМОНИД

Седни!...

Настрани.

Кълна се в Зевса, царстващ над ума ни,
не ми се хапва — все за него мисля!

ТАИСА (настрани)

Кълна се в Хера^[1] — властваща над брака,
тук всичко ми е блудкаво пред него!...
Изглежда ми галантен и изящен.

СИМОНИД

Обикновен провинциален рицар.
Е, счупи две-три копия, но иначе

наравно с другите го слагам аз.

ТАИСА (*настрани*)

За мен са те стъкло, а той — елмаз!

ПЕРИКЪЛ (*настрани*)

Тоз цар така прилича на баща ми
и спомня ми за неговата слава.
Край трона му владетели по-малки
се трупаха като звезди край слънце
и всеки нов, съгледал го, корона
прекланяше пред светлата му власт;
а син му е светулчица една,
невидима на дневна светлина.
Да, времето, уви, е цар над всички,
то люлка наша е и гроб ни става
и туй, което ще, това ни дава!

СИМОНИД

Е, весел ли е рицарският кръг?

РИЦАРИТЕ

Какъв ще бъде, щом е в него царят?

СИМОНИД

Тогаз от чаша, пълна до ръба —
вий също своите напълнете в чест на
царицата на празника, — аз пия
за вас, бойци!

РИЦАРИТЕ

Благодарим, царю!

СИМОНИД

Но чакайте! Тоз рицар-венценосец
е тъжен, сякаш приемът ни няма
разкош, достатъчен, за да подхожда

на неговата стойност. Дъще моя,
не го ли виждаш?

ТАИСА

Виждам го, но туй
не ме засяга, татко.

СИМОНИД

Слушай, чедо,
престолът задължава мен и теб
да подражаваме на боговете,
които одаряват ни, когато
отдаваме им почит. Инак царят
прилича на комар — звъни до Бога,
а щом убиеш го, едва се вижда.
Върви, развесели го! Да, кажи му,
че вдигам таз наздравица за него!

ТАИСА

Дали ще ми приляга, мили татко,
такава свобода към чужденец?
У нас мъжът жената хладна тачи;
щом мила е, безсрамница е значи!

СИМОНИД

Детинщини! Прави каквото казах!

ТАИСА (*настрани*)

С голямо удоволствие, кълна се!

СИМОНИД

И му кажи, че искам да узная
отде е, от кой род е, как се казва.

ТАИСА

Баща ми, рицарю, пи пълна чаша
за теб...

ПЕРИКЪЛ

Благодаря!

ТАИСА

... и ти желае
живот да имаш пълен като нея.

ПЕРИКЪЛ

Благодаря... За него и за теб!

ТАИСА

Освен това той би желал да чуе
отгде си, от кой род и как се казваш.

ПЕРИКЪЛ

Роден съм в Тир, от знатно потекло съм
и казвам се Перикъл. Образован
в науките и в бойните изкуства,
поех да странствувам, ала морето
остави ме без кораб и моряци
и ме изхвърли тук, крушенец жалък.

ТАИСА

Той, татко, ти отвърща с благодарност.
Перикъл казвал се. Бил тирски знатен,
загубил кораб и моряци в буря
и тук едва спасил се.

СИМОНИД

Честна дума,
съчувствам му и ще направя всичко,
за да прокудя черната му скръб.
Приятели, защо се бавим още?
Забавите ни чакат! И в доспехи
добрият воин знае да танцува.
И никой да не казва, че звънът им

не бил приятен за слуха на дами,
защото знае се, че те обичат
във танцовата зала и в леглото
на всеоръжие да бъдем с тях!

Танц.

Една покана явно е навреме,
когато толкоз присърце се вземе!
Но тази дама има нужда някой
да я раздвижи. Гостенино, хайде!
За рицарите в Тир съм чул да казват,
че дамите си майсторски въртели
и в бавни тактове, и в стъпки смели.

ПЕРИКЪЛ

Това е тъй, но за онез, които
са майстори във танца, господарю.

СИМОНИД

Сам отказа си просиш от премного
изисканост!

Танц.

Пуснете се! Така.
Благодаря. Танцувахте отлично...

Към Перикъл.

И в туй бе първи!... Пажове със факли
да отведат любезните ни гости
по спалните. За твоята решихме
да бъде, драги гостенино, редом
със нашата.

ПЕРИКЪЛ

Благодаря, царю!

СИМОНИД

Приятели, за нежности — защото

натам клоните, знам! — е вече късно.
Затуй сега добре си отдъхнете,
та утре да сте свежи на конете!

Излизат.

---

[1] *Хера* (мит.) — богиня на брака при гърците; съпруга на Зевс.

↑

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Тир.

Влизат Хеликан и Ескан.

ХЕЛИКАН

... Не, чуй, Ескане! Антиох умря
затуй, че спа със своята дъщеря.
Понеже боговете дълго бяха
отлагали заслужената плата,
нарочена за гнъсния му грях,
веднъж, когато той — при туй в разцвета
на своето величие и гордост —
пътувал в колесница скъпоценна
със дъщеря си, гръм ги поразил
и тъй опържил ги, че щели дълго
да чакат погребение, защото
от страшната им смрад тоз, който вчера
в нозете им жадувал да се просне,
не щял сега и с пръст да ги докосне!

ЕСКАН

Невероятно!

ХЕЛИКАН

Да, но справедливо.
Макар да беше приживе велик,
величието му не отклони
мъздата за греха му.

ЕСКАН

Много вярно.

Влизат трима Сановници.

ПЪРВИ САНОВНИК

На, в частен разговор или в съвет,
не слуша другиго. Едничък него!

ВТОРИ САНОВНИК

Ще чуе скоро общия ни упрек!

ТРЕТИ САНОВНИК

Проклет да бъде, който се отдръпне!

ПЪРВИ САНОВНИК

След мен тогаз!... Почтени Хеликане,
две думи само!

ХЕЛИКАН

С мене ли? Охотно!...
Привет на всички!

ПЪРВИ САНОВНИК

Трябва да ти кажем,
че недоволството ни вече стигна
до бреговете си и иска капка,
за да прелее явно!

ХЕЛИКАН

Недоволство?
Че от какво? Нима ще нанесете
обида на обичния ни цар?

ПЪРВИ САНОВНИК

Тогава себе си недей обижда,
заместниче почтени! Ако знаеш,
че скъпият ни цар Перикъл жив е,
кажи коя страна ощастливил е
със своя дъх и ний открай света
на тирския престол ще си го върнем;

ако умрял е, пак ще го намерим,
за да оплачем скъпата му смърт
и изберем законно друг след него.

ВТОРИ САНОВНИК

А ний сме убедени във смъртта му
и знаейки, че царство без глава,
подобно дом без покрив, бързо рухва,
към теб обръщаме се, чийто опит
да укрепи властта във Тир призван е.
Стани ни цар, достойни Хеликане!

ВСИЧКИ

Привет на доблестния Хеликан!

ХЕЛИКАН

Не бързайте, заклевам ви в честта ви!
Във вашта преданост към цар Перикла,
не бързайте! Да ви послушам, значи
в море да хлътна, гдето миг отрада
на часове безсъница се пада.
Аз моля ви, година само още
почакайте! Във този кратък срок
не се ли върне царят ни, без ропот
ще понеса държавния хомот.
Ако не искате, тогаз вървете,
търсете го и в туй вложете своя
стремеж към приключения! Във случай
че го намерите и убедите
да се завърне, ще блестите всички
в най-почетния кръг около трона
като брилянти от една корона!

ПЪРВИ САНОВНИК

Глупакът само разума не слуша.
Щом ти го искаш, мъдри Хеликане,
без бавене ще тръгнем да го търсим!

ХЕЛИКАН

Ръка в ръка! Не рухва таз държава,
в която знатните са в спойка здрава!

Излизат.

ПЕТА СЦЕНА

Пентаполис. Дворецът на Симонид.

Влизат — от една страна — Симонид, четящ писмо, — от друга — Рицарите.

ПЪРВИ РИЦАР

Добър ти ден, преблаги Симониде!

СИМОНИД

Достойни гости, трябва да ви кажа
от името на своята дъщеря,
че тя отлага за една година
решението си да встъпи в брак.
Причината за туй тя само знае —
на мен не щя да съобщи каква е.

ВТОРИ РИЦАР

А няма ли възможност да я видим?

СИМОНИД

За жалост, не. Тъй стаите си тя
решила е да пази, че това е
изключено. Дианиното було^[1]
дванайсет още месеца ще носи —
такъв обет е дала пред окото
на Цинтия^[2] и няма да го стъпче!

ТРЕТИ РИЦАР

С дълбока болка вземаме си сбогом!

Рицарите излизат.

СИМОНИД

Доволен съм. Отпратих ги добре.
Сега писмото й. Какво ми пише?
„Със чуждоземеца ще встъпя в брак
или до гроб ще крея в студ и мрак!“
Добре, дете! По твоему да бъде...
щом твоето е също като мойто.
Но колко смела е и упорита —
аз искам ли, не искам ли, не пита!
Харесва ми. Добре, така да бъде,
и то веднага, без да се отлага!...
Ха, ей го, иде! Няма да му казвам!

Влиза Перикъл.

ПЕРИКЪЛ

Бъди приветстван, благи Симониде!

СИМОНИД

Ти също, драги рицарю! Аз трябва
да ти изкажа своята благодарност
за снощната ти музика. За пръв път
ухото ми се храни със такава
невероятно сладка благозвучност.

ПЕРИКЪЛ

Царю, не заслужавам таз похвала.

СИМОНИД

Не, ти си майстор в музиката!

ПЕРИКЪЛ

Аз съм
най-слабият й калфа, господарю.

СИМОНИД

Ще те запитам нещо: какво мислиш

за мойта дъщеря?

ПЕРИКЪЛ

Това, че тя е
високодобродетелна принцеса.

СИМОНИД

И хубава, нали? Или не смяташ?

ПЕРИКЪЛ

По-хубава от ясен летен ден!

СИМОНИД

Тя, рицарю, харесва те. Да, толкоз,
че иска да ѝ станеш възпитател,
та ум от теб да черпи. Е? Как мислиш?

ПЕРИКЪЛ

Не съм заслужил тъй висока чест.

СИМОНИД

Тя мисли иначе. Прочети това!

ПЕРИКЪЛ (*настрани*)

Какво е туй? Писмо, в което казва,
че ме обича! Туй ще е кроеж
на нейния родител, който търси
предлог да ме погуби!

Коленичи.

Господарю,
недей залага клопка пред един
нешастен чуждоземец, който нивга
не е повдигал тъй високо поглед,
че да ухажва твойта дъщеря,
а само ѝ е служил като рицар!

СИМОНИД

С магии запленил си я, негодник!

ПЕРИКЪЛ

Не съм, повярвай! Клетва давам, нищо
не съм извършил — мислено дори! —
което би могло да разгори
любов у нея, неприязън в теб!

СИМОНИД

Предател, лъжеш!

ПЕРИКЪЛ

Аз — предател?

СИМОНИД

Ти!

ПЕРИКЪЛ

Ако не беше цар, аз таз лъжа
във гърлото обратно бих ти втикнал!

СИМОНИД (*настрани*)

Таз храброст ми харесва, честна дума!

ПЕРИКЪЛ

Делата ми са благородни, както
са мислите ми чисти откъм низост.
Тук дойдох като воин на честта,
а не като бунтовник срещу нея
и на невярващия с меча свой
ще потвърдя, че неин враг е той!

СИМОНИД

Така ли? Ето, иде дъщеря ми.
Тя най-добре ще каже.

ПЕРИКЪЛ

О, принцесо,
правдива толкоз, колкото красива,
кажи на своя разгневен баща
дали с език изрекъл съм, дали съм
с ръка написал думичка една,
която да те моли за любов!

ТАИСА

Дори да си, мой рицарю, нима
е лошо туй, щом искам го сама?

СИМОНИД

Премного сме решителни, принцесо...

Настрани.

и твоята решителност ме радва...
но знай, че лесно ще те укротя!
Без моето съгласие желаяш
да подариш любовното си чувство
на чужденец...

Настрани.

чиято кръв, усещам,
едва ли е по-малко благородна
от моята... Щом тъй е, драга дъще,
помни това: че или ще ме слушаш...
ти също, драги, или ще сведеш
глава пред мойта воля, или аз,
тъй както сте пред мен, ще ви венчая!
Ръце и устни да го запечатат!
По-бързо! Знаем, туй в скръб ще ви удави,
но за да бъда още по-жесток —
деца и здраве да ви дава Бог!...
Сега доволни ли сте?

ТАИСА

Аз — доволна,
ако ме любиш, рицарю.

ПЕРИКЪЛ

Кой? Аз ли?
Живота си не любя както теб!

СИМОНИД

И сте съгласни значи?

ТАИСА и ПЕРИКЪЛ

Да, щом ти
съгласен си, царю!

СИМОНИД

Дотам съгласен,
че сватбата ви няма миг да бавя
и в ложето бегом ще ви отправя!

Излизат.

---

[1] „... Дианиното дуло...“ (мит.) — Диана била римската богиня на лова; покровителка на девствениците, често отъждествявана с хладната луна. „Дианиното було“ е образ, свързан с моминството. ↑

[2] „... окоето на Цинтия...“ (мит.) — Цинтия е друго име на Диана. „Око на Цинтия“ — луната. ↑

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Сега, след сватбената врява,
в дома покоят зацарява
и чува се от всички стаи
как хъркат гости и хазаи.
С два въглена-очи котака
пред миша дупка дебне в мрака
и край камината щурчето,
щастливо, пуска си гласчето.
Таз нощ е нощ на Хименея^[1]
и нашата Таиса в нея,
преставайки да бъде дева,
детенце тутакси зачева...
Но ний след този увод кратък
ще скочим в разказа нататък
и той каква насока взима,
ще видите във пантомима,
която Гауер при това
ще ви допълва със слова.

ПАНТОМИМА

Влизат — от една страна — Перикъл и Симонид, следвани от Свита; от друга страна — Вестител, който коленичи и предава писмо на Перикъл. Перикъл показва писмото на Симонид. Свитата коленичи пред Перикъл. Влиза — бременна — Таиса, следвана от дойката Лихорида. Симонид ѝ показва писмото. Тя е зарадвана. Дватамата с Перикъл се сбогуват със Симонид и заминават заедно с Лихорида и част от свитата. Симонид и останалата част от Свитата излизат.

Из пустоши, в гори дълбоки
търсачи в четири посоки

Перикла дирят, обикалят,
за труд не мислят, харч не жалят.
До Симонида най-подире
писмо пристига. То от Тир е
и със подробности разказва
как Антиоха като язва
са изгорили боговете
и туй, че тирският съвет е
за цар поискал Хеликана,
а той отхвърлил таз покана,
но обещал да я приеме,
ако подир година време
не се завърнел в Тир Перикъл,
зарад което и го викал.
Във Пентаполис и в страната,
стоуста, плъпва новината,
стъгди шумят, лицата светят:
„Бил тирски цар на царя зетят!“
и изводът от туй един е —
Перикъл трябва да замине.
Жена му, бременна тогава —
а кой отказва на такава? —
го моли: „Искам с теб да ида!“
Със дойката й Лихорида
Перикъл взима я и ето,
пътува вече сред морето
Нептун със тях е. Но в средата
на пътя им, уви, Съдбата
пак лик обръща им враждебен:
вълна надига грозен гребен,
от север сприя страховита
със рев на кораба налита
и сякаш сламчица пияна,
подскача той и в бяла пяна
се гмурка като морска птица.
Пищи нещастната царица
и ето, от тревоги силни

я хващат болките родилни.
Онуй, което след това е,
пред вас само ще се играе;
достатъчно е всеки само
да види тук море голямо
и взел за палуба таз сцена,
сред разярената вселена
ще чуй Перикъл как зове
море, небе и богове.

Излиза.

---

[1] *Хименей* (мит.) — бог на брака у гърците и римляните. Изобразяван като момък, окичен с гирлянди и държащ факел. ↑

ПЪРВА СЦЕНА

Палуба на кораб.

Влиза Перикъл.

ПЕРИКЪЛ

О, боже на безкрайните пространства,
смири вълните си, които блъскат
небе и ад! Ти също, властелине
на вихрите, във бронзови вериги
ги окови, тъй както си ги пуснал
от пещерите им! Ти, гръмовержце,
стрелите свои серни угаси
и страшния им гръм стори да стихне!...
О, Лихоридо! Как е? Какво прави
царицата?... Какво? Нима желаш
да се избълваш целия върху ни,
ти, смерч гигантски? Боцманската свирка
е шепот във ухото на Смъртта,
нечут от никого!... Хей, Лихоридо!...
Луцино, покровителко на всички,
които викат нощем, опази
с благословията си тази наша
танцуваща черупка, помогни
на моята жена в родилни схватки!...
Хей, Лихоридо!

Влиза Лихорида, носеща пеленаче.

ЛИХОРИДА

Дръж нещо твърде младо за туй място,
което, с ум да беше, би умряло,
тъй както ще умра и аз навярно!

Вземи в ръце, царю, тоз къс от своята
издъхнала царица!

ПЕРИКЪЛ

Как? Какво?

О, Лихоридо!

ЛИХОРИДА

Твърд бъди, царю!

Недей усилва бурята с въздишки!

От твоята царица ти остана

туй само живо — тази женска рожба.

Заради нея мъж бъди, царю,

не падай духом!

ПЕРИКЪЛ

Висши богове,

защо ни одарявате, а после,

когато дарът ни е станал скъп,

обратно си го взимате? Тук долу

дареното дарено е — от вас

по-честни сме ний, смъртните!

ЛИХОРИДА

Царю,

зарад това вързопче овладей се!

ПЕРИКЪЛ

Дано живот да имаш тих и мирен —

защото друг живот не е започвал

с тъй бурно раждане! И във удобства —

защото никога отроче царско

не е било посрещано тъй грубо

на тоя свят! И в щастие — защото

земя и въздух, огън и вода

със пъклени литаври ти вещаят

злочестини! При тръгването още

над теб се струпа загуба, която
най-щедрата печалба по-нататък
не ще ти възмезди! Дано небето
с добро око погледне те!

Влизат двама Моряци.

ПЪРВИ МОРЯК

Небето да те пази, царю! Как е духът ти?

ПЕРИКЪЛ

Достатъчен. Стихията ми стори
най-лошото, което би могла.
Все пак желая бурята да стихне
зарад това неопитно и крехко
мореплавателче!

ПЪРВИ МОРЯК

Отдай хлабина под вятъра!... Не щеш да спреш, а? Духай тогава,
додето ти се пръснат меховете!

ВТОРИ МОРЯК

Само на открито да сме, па ако ще вълните да стигат до луната,
пет пари не давам!

ПЪРВИ МОРЯК

Господарю, трябва да дадем покойницата на морето. Виж го как
беснее! Тоя вятър няма да стихне, додето тя е на кораба.

ПЕРИКЪЛ

Това е суеверие!

ПЪРВИ МОРЯК

Прощавай, господарю, но ние имаме опит и държим на обичаите
си. Така че дай ни тялото й — трябва да го хвърлим зад борда веднага!

ПЕРИКЪЛ

По вашему да бъде! О, нещастна,
о, бедна ми царице!

ЛИХОРИДА

Тя е там.

ПЕРИКЪЛ

Съпруго скъпа, имала си ти
ужасно раждане! Във студ и мрак,
забравена от цялата вселена!
И нямам време след обряд прощален
да те положи в осветена пръст,
а трябва във сандък, скован набързо,
в морето да те хвърля, гдето вместо
надгробие с негаснещи лампади,
над теб, зарита с мидени черупки,
водите ще бучат и безразлично
ще се оригват китове!... О, дейко,
кажи на Нестора, че искам бързо
мастило, лист хартия, аромати,
ковчежето ми с ценности! Никандър
да донесе сандъка със коприни!
Сложи детето тук! В туй време аз
ще ѝ отслужа сетно упокой.
Побързай, жено!

Лихорида излиза.

ВТОРИ МОРЯК

Господарю, ние имаме в трюма един сандък добре закалафатен и
катраносан.

ПЕРИКЪЛ

Благодаря. Какъв е този бряг?

ВТОРИ МОРЯК

На Тарс, господарю.

ПЕРИКЪЛ

Тогаз насочвай кораба нататък.
Ще спрем във Тарс, преди да гоним Тир.
Кога ще бъдем там?

ВТОРИ МОРЯК

Призори, ако вятърът стихне.

ПЕРИКЪЛ

Към Тарс по-бързо! Туй вързопче няма
да издържи пътуване до Тир.
Ще посетя Клеон и ще оставя
детето си на неговите грижи.
Върви, моряко! Тялото ще бъде
след малко тук!

Излизат.

ВТОРА СЦЕНА

Ефес^[1]. В дома на Церимон.

Влиза Церимон, следван от един чужд Слуга и от един Бедняк.

ЦЕРИМОН

Хей, Филемоне!

Влиза Филемон.

ФИЛЕМОН

Моля, господарю!

ЦЕРИМОН

Съгрей и нахрани тез бедни хора,
пострадали от бурята нощес!

Филемон излиза.

СЛУГАТА

Във много бури бил съм, но такава
за пръв път виждам!

ЦЕРИМОН

Твоят господар,
преди да си се върнал, ще е мъртъв.
За неговата болест няма цяр
на таз земя...

Към бедняка.

Дай туй на аптекаря
и после пак ще дойдеш да ми кажеш

дали ѝ е подействало.

Слугата и Беднякът излизат.

Влизат двама знатни Граждани.

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Привет,
почтени Церимоне!

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Добро утро,
дълбокоуважаеми!

ЦЕРИМОН

Здравейте,
какво ви е довело толкоз рано?

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Ний двамата, почтени Церимоне,
живеем много близко до брега
и къщите ни в тази страшна буря
се клатеха, като че ли земята
тресеше се! Повярвай, Церимоне,
гредите им се движеха така, че
очаквахме ги всеки миг да рухнат.
Страхът от туй доведе мен в дома ти.

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Да, не от трудолюбие, от нужда
тревожим те тъй рано.

ЦЕРИМОН

Моля, моля!

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Но ний сме удивени, господарю,

че обкръжен от толкова охолство,
тъй рано ти отърсил си се вече
от златните вериги на съня.
Нима възможно е човек да бъде
такъв по нрав, че без да е принуден,
сам грижи да си търси?

ЦЕРИМОН

Драги мои,
у хората аз винаги ценял съм
учеността и личните достойнства
над сана и богатството, които
безгрижният наследник може бързо
да пръсне и натика във калта,
когато двете първи ни даряват
безсмъртие и правят ни подобни
на богове. Вий знаете, че аз
отдавна и упорно изучавам
лечителството, във чиито тайни
чрез книгите и личния си опит
напреднах толкоз много, че постигнах
целителните духове, стаени
във всички камъни, метали, билки.
Познавам всички болести, които
се срещат в организма, и успешно
лекувам ги; и от това изкуство
наслада по-голяма получавам,
отколкото от туй да се боричкам
за мимолетна чест или да тъпча
богатствата си в свилени кесии,
та Шутът приживе, Смъртта след туй
с мен глума да си правят.

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Господарю,
тъй щедро ти изля над цял Ефес
безценната си милост, че стотици,

от теб спасени, се наричат твои
създания. За туй, че ни раздаваш
не само свойте знания и грижи,
но даже собствените си богатства,
ще трае името ти, Церимоне,
додето трае времето!

Влизат Слуги, носещи сандък.

ПЪРВИ СЛУГА

Ха, тъй!

Вдигни!

ЦЕРИМОН

Какво е туй?

ПЪРВИ СЛУГА

Един сандък,
изхвърлен от морето, господарю.
Остатък от крушение навярно.

ЦЕРИМОН

Сложете го ей тука, да го видим!

ВТОРИ СЛУГА

Прилича на ковчег, като го гледам.

ЦЕРИМОН

Каквото и да е, добре тежи...
Разбийте му ключалките! По-бързо!
Ако Нептун със злато е преял,
ще бъде щастие да го избълва
отгоре ни.

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Така е, Церимоне.

ЦЕРИМОН

И как грижовно е набит със чоп
и катраносан! Значи тъй, морето
изхвърли го?

ПЪРВИ СЛУГА

Морето, господарю.
Една вълна, каквато не съм виждал,
го метна върху пясъка.

ЦЕРИМОН

Отваряй!
Как сладостно ухае!

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Чуден дъх!

ЦЕРИМОН

Какъвто не съм вдъхвал досега!
Така! Отваряй!... Богове небесни!
Какво е туй! Покойница!

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Я, гледай!

ЦЕРИМОН

Във скъп саван! Обмазана с балсами!
Отвсякъде натъпкана с торбички,
съдържащи ухания!... Ха, свитък!
Помагай ми в разчитането, Феб^[2]!

Чете.

„Ако този саркофаг

*стигне някога до бряг,
който наиде го, да знае,
че покойната жена е
на Перикъл, тирски цар,
роб на дивния ѝ чар.
Нека, милостив към нея,
той в земята погребете я.
Ако сторите го, освен
туй съкровище от мен,
да получи за отплата
щастие от небесата!“*

Ако си жив, Перикле, в скръб сега е
сърцето ти! Умряла е таз нощ.

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Така изглежда.

ЦЕРИМОН

Да, така е. Вижте
как свежа е. Не са могли да чакат
тез, дето са я хвърлили в морето!...
Веднага огън! Донесете тука
кутиите от моя кабинет!

Един Слуга излиза.

Смъртта открадва често от Живота
по някой час и жизненият пламък
тогава още може да събуди
потиснатите сили. Чел съм нейде
за някои египтяни, които
са връщали след четири часа смърт
тела, угаснали като това,
към прежното им здраве.

Влиза отново Слугата, с кърпи, кутии и мангал.

Тъй! Отлично!
Жарта и кърпите насам! И нека
свирачите изпълнят нещо тъжно!

Музика.

Отново лютнята! Свири, глупако!
Какво стоиш!

Музика.

Повейте й!... Добре!
Тя още ще живее! Вижте, ето,
животът се събужда! Топлина
излъхва се от нея! Вероятно
пет часа — да, не повече — била е
във мнима смърт. Ха, вижте как отново
разцъфва за живота!

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Небесата
чрез теб усилват нашата почуда
и връзват твойта слава в паметта ни
завинаги!

ЦЕРИМОН

Живее! Вижте само
как нежните кутийчици на двете
чудесни скъпоценности, които
Перикъл е загубил, с нежен трепет
открехват своите ресни от злато;
как двата й блестящи диаманта
проблясват вече, да, и удвояват
цената на вселената!... Живей
и разплачи ни с разказа за своите
премеждия, създание вълшебно,
единствено в света!

Тауса се раздвижва.

ТАИСА

Диано скъпа,
къде съм аз? Къде е моят цар?
Кои са тези хора?

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Чудеса!

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Невероятно!

ЦЕРИМОН

Тишина, съседи!
И помогнете да я отнесем
внимателно във по-спокойна стая!
Завивки донесете! По-полека!
Един възврат ще бъде съдбоносен.
Вървете! Ескулап^[3] да бъде с нас!

Излизат, изнасяйки Таиса.

---

[1] *Ефес* — в древността цветущ гръцки търговски град на Малоазийския бряг. ↑

[2] *Феб* (мит.) — друго име на Аполон, бог на Слънцето в гръцкия Пантеон. ↑

[3] *Ескулап* (мит.) — бог на медицината в древния Рим. ↑

ТРЕТА СЦЕНА

Тарс.

Влизат Перикъл, Клеон, Диониза и Лихорида, носещи малката Марина.

ПЕРИКЪЛ

Дълбокоуважаеми Клеоне,
настана крайно време да отплавам —
едногодишният ми срок изтече
и Тир ме чака във покой напрегнат.
На тебе и на твоята съпруга
благодаря от все сърце за всичко.
Останалото нека да извършат
безсмъртните!

КЛЕОН

Стрелите на Фортуна,
макар на теб да носят смърт направо,
отскачат и към нас и ни раняват
болезнено!

ДИОНИЗА

О, клетата царица!
Защо не бе угодно на Съдбата
да дойдеш с нея тук, та да възрадваш
очите ни с лика й.

ПЕРИКЪЛ

Ний сме длъжни
да се мирим с небесните повели.
Дори да можех да рева наравно
с морето, във което тя почива,
пак краят би бил същият. Туй малко
отроче сладко, своята Марина —

от мен така наречена, защото
роди се във морето, — поверявам
на вашата грижовност със молба
да я отгледате като принцеса,
та род и възпитание да бъдат
в съзвучие у нея!

КЛЕОН

Господарю,
не бой се за детето си! Тоз, който
страната ми нахрани със пшеница
от своите припаси, така че всички
се молят днес за неговото здраве,
ще бъде помнен с обич във лицето
на своята дъщеря; и проявя ли
най-малката немара спрямо нея,
народът сам веднага ще ме върне
към моя дълг. Но ако аз оставя
дотоам да стигне, че да ми го спомнят,
небето да мъсти на мен и моите
до края на рода ми!

ПЕРИКЪЛ

Аз ти вярвам!
При твоята чест и доброта излишни
са клетвите. Но клетва аз ще дам
пред светлата Диана, че тез косми
аз няма да ги стрижа, докато
не се омъжи тя, макар че, зная,
ще бъде странен с тях!... И тъй, простете
Хазайко на тоз дом, ощастливи ме,
отглеждайки грижливо туй детенце!

ДИОНИЗА

Аз имам също дъщеря, царю,
но по-любима тя не ще ми бъде
от твоята!

ПЕРИКЪЛ

Молба и благодарност!

КЛЕОН

Ще те изпратим до брега, царю,
и там със болка ще те поверим
на спящия Нептун и на добрите
небесни ветрове.

ПЕРИКЪЛ

Приемам с радост!
Да тръгваме, госпожо! Сбогом, дъще!
Не, Лихоридо, без сълзи! Не бива!
Наглеждай туй парченце плът, което
след време ще ти бъде подарка!...
Да тръгваме!

Излизат.

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Ефес.

Влизат Церимон и Таиса.

ЦЕРИМОН

Царице, във ковчегата ти лежеше —
сред накити, които са на твое
разположение — това писмо.
Познат ли ти е почеркът му?

ТАИСА

Да.

На моя господар е. Помня ясно,
че се качих на кораба, когато
бе вече близко времето да раждам,
но как, кога родила съм, кълна се,
не мога да си спомня. Зная, няма
да видя вече своя мил Перикъл
и затова в одежда на весталка^[1]
до гроба си без радост ще живея!

ЦЕРИМОН

Царице, щом решила си го твърдо,
Дианиният храм е тук наблизо.
И може една племенница моя
да ти прислужва там, ако желаеш.

ТАИСА

С едно „благодаря“ ти плащам само,
но чувството във него е голямо!

---

[1] „... в одежда на весталка...“ — в смисъл на девственица.
Тук, свързани от мисълта за моминската непорочност, се смесват често

жриците на Диана с весталките — жрици на Веста. [↑](#)

ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ

Влиза Гауер.

ГАУЕР

След толкоз мъки и митарства
Перикъл в Тир най-сетне царства,
а пък нещастната царица
в Ефес е на Диана жрица.
Но нека върху тази сцена,
за миг с години състарена,
сега оставим тез двамина
заради малката Марина.
Тя тъй добре се е развила
в девойка хубава и мила,
при туй обучена изкусно
във слово писмено и устно,
че в Тарс и млад, и стар с възхита
за нея разговаря, пита
и в хор я хвали едногласен.
Но Завистта, тоз звяр ужасен,
тъй често носещ смърт томува,
когото хвалата целува,
й готви нож: Клеон си има
и родна дъщеря любима,
която вече е узряла
за булчина премяна бяла.
Тя Филотена се нарича
и вечно двойката девича
е заедно, ала когато
Марина нишките от злато
тъче със млечните си пръсти,
или в шевиците си гъсти

батистата така ранява,
че тя от рани оздравява,
или когато с песента си
тя славеите тъжногласи
да млъкнат кара в тъмнината,
или загледана в луната,
излива жалбата си чиста
в слова-мъниста върху листа,
то в тез изкуства Филотена
е толкоз явно затъмнена,
като че ли по прелест, нежност,
изящество и белоснежност
във спор е врана чернопера
със гълъбица на Венера.
Видяла как са се събрали
в Марина всичките похвали,
жената на Клеон, от злоба,
решава да я прати в гроба,
та в Тарс красавица да няма
от дъщеря ѝ по-голяма.
И ето че, като че ли да
я подпомогне, Лихорида
в туй точно време дух предава
и питомката ѝ остава
във ноктите на Диониза.
И повестта ни с туй навлиза
във най-ужасното си място.
Внимание! Сега пред вас то
на сцената ще се развие.
Но първо помогнете вие
на куция ми стих да вземе
на гръб крилатото ни Време
и отнесе го там, където
змията Диониза, ето,
говори тайно със един
злодей, наречен Леонин!

Иэлиза.

ПЪРВА СЦЕНА

Тарс. До морския бряг.

Влизат Диониза и Леонин.

ДИОНИЗА

Недей забравя — клетва си ми дал!
Едничък удар! Кой го е нанесъл,
ще знаем само двама. С нищо друго
на този свят не можеш си спечели
в тъй кратко време толкоз много полза!
Не се оставяй да те омагьосат
ненужната ти съвест, хубостта ѝ
и състраданието, на което
дори жените дават често пътя,
и мъж бъди!

ЛЕОНИН

Добре, ще го направя!
Но тя е толкоз мила, подарко!

ДИОНИЗА

И, значи, подходяща за небето!...
Ха, ей я! Продължава да оплаква
любимата си дойка. Казвай бързо,
готов ли си?

ЛЕОНИН

Готов съм, подарко!

Влиза Марина, с кошница цветя.

МАРИНА

Не, аз ще съблека земята цяла,
за да краси зеления ти чим!
С покривка от цветенца — жълти, сини —
от невени, звънчета, теменужки
ще ти застилам гроба цяло лято!
О, аз нещастница, родена в буря,
за мен тоз свят е вихър, непрестанно
изтръгващ ме от близките ми! О!

ДИОНИЗА

Не бива тъй, Марино! Все самотна!
Защо не е със тебе дъщеря ми?
Недей хаби кръвта си във въздишки!
Аз майка ще ти бъда! О, как бледа
си станала от таз безплодна горест!
Дай тез цветя и двама край морето
поразходете се със Леонин!
Там въздухът е свеж, пощипва малко —
ще те направи да поогладнееш.
Вземи я за ръката, Леонине,
поразтърпчете се!

МАРИНА

Не бих желала
да ви лиша от вашия служител.

ДИОНИЗА

Върви! Върви! Вий двама със баща ти
сте близки до сърцето ми, повярвай,
като роднини кръвни! Всеки ден
го чакаме да дойде. Ако утре
завари тази, за която чул е,
че няма равна в нашата страна,
така посърнала, ще се разкае,
че в Тарс те е оставил и ще бъде
сърдит на мен и моя господар,
загдето сме те гледали нехайно.

Върви, върви и придобий отново
цвѳта, със който мамеше очите
на стар и млад! За мен не се грижи,
аз мога да се върна и самичка.

МАРИНА

Добре, отивам. Но не ми се ще.

ДИОНИЗА

Върви, върви! От полза ще ти бѳде
една разходчица поне за час.
Води я, Леонине, и спомни си
какво ти казах!

ЛЕОНИН

Помня, господарко.

ДИОНИЗА

И тѳй, добра разходка, мила моя!
От бързане кръвта ни се разпалва,
така че — бавно! Трябва да се грижа
за теб, нали?

МАРИНА

Благодаря ви много.

Диониза излиза.

От запад ли е вятърът, как мислиш?

ЛЕОНИН

От югозапад.

МАРИНА

Духало от север,
когато съм се раждала.

ЛЕОНИН

Така ли?

МАРИНА

Баща ми — според дойката ми — никак не се уплашил, даже вдъхвал смелост в моряците със вик: „Без страх, момчета!“, възетата сам дърпал тъй усърдно, че си прежулил царствените длани и, вкопчан в мачтата, вълни изтраял така огромни, че почти отнесли в морето мостика.

ЛЕОНИН

Кога това?

МАРИНА

Когато съм се раждала. Вълните и вятърът били невероятни. Един моряк бил духнат като сламка от възената стълба. Някой викал: „Кога ще спреш?“ и всички като луди се носели по палубата в ужас напред-назад, а боцманската свирка и капитанските команди само засилвали объркването...

ЛЕОНИН

Хайде,
моли се за душата си!

МАРИНА

Какво?

ЛЕОНИН

Моли се, казах, само че накратко — небето чува лесно, а и аз обет съм дал да те убия бързо.

МАРИНА

Да ме убиеш? Но защо?

ЛЕОНИН

Защото
тъй иска господарката ми.

МАРИНА

Тя ли?
Но за какво ѝ трябва мойта смърт?
Доколкото си спомням, ни веднъж
не съм я оскърбявала, кълна се!
Изобщо никого с обидна дума
не съм засегнала и нищо лошо
не зная да съм сторила на друг!
Повярвай ми, в живота си не съм
убила мишка, смачкала мушица:
веднъж настъпих червей, без да искам,
но плаках после. Със какво могла съм
да я обидя, тъй че мойта смърт
полезна да ѝ бъде, а опасен —
животът ми?

ЛЕОНИН

Аз нямам за задача
да размишлявам, а да изпълнявам!

МАРИНА

Ти няма — знам те, — няма да го сториш
за нищо на света! Красив на вид си
и твоят лик издава добрина.
Видях те скоро как получи рана,
когато разтърваваше двамина,
и туй говореше добре за теб.
Защо не го повториш, Леонине,
когато господарката ти иска

живота ми? Вмъкни се между нас
и защити мен, слабата!

ЛЕОНИН

Не може!
Аз клетва дал съм. Хайде!...

Сграбчва я.

Влизат неколцина Пирати.

ПЪРВИ ПИРАТ

Стой, злодей!

Леонин избягва.

ВТОРИ ПИРАТ

Плячка! Плячка!

ТРЕТИ ПИРАТ

По равно! По равно! Да я качим на кораба!

Пиратите излизат, като извеждат Марина.

Влиза отново Леонин.

ЛЕОНИН

Познах ги! Таз разбойническа шайка
жени доставя на пирата Валдес.
Отвякоха ми жертвата, но нищо!
От лапите им тя не ще избяга,
пък аз ще кажа, че съм я убил
и хвърлил във морето. И все пак
ще поизчакам: ако я насилят,
а след това не я откарат в плен,
кръвта ѝ пак ще легне върху мен.

Иэлиза.

ВТОРА СЦЕНА

Митилин^[1]. Пред един публичен дом.

Влизат Сводникът, Сводницата и Резето.

СВОДНИКЪТ

Ей, Резе!

РЕЗЕТО

Да, господарю!

СВОДНИКЪТ

Претърси добре пазара! Митилин е натъпкан с клиенти, а ние... Сума ти пара изпуснахме през тези празници по липса на момичета!

СВОДНИЦАТА

Никога не сме били така зле с тях. Само три нещастни твари са ни останали и каквото и да правят, не могат да се справят. Капнали са от работа.

СВОДНИКЪТ

Затуй казвам, че трябва да купим пресни на всяка цена. Търговията, каквато и да е, иска честност към клиента — без честност няма да ни потръгне никога!

СВОДНИЦАТА

Прав си. Само от незаконни дечица няма да прокопсаме — вече съм изхранила на брой единайсет.

РЕЗЕТО

И на възраст до единайсет, а след това са ни изхранвали те... Е, да търся ли на пазара?

СВОДНИЦАТА

Ще търсиш я! Тези пачаври, дето ги имаме, вятърът да ги духне, и ще ги раздере — толкоз са прогнили от парене^[2]!

СВОДНИКЪТ

Право говориш. Поне две от тях са заразени. Оня нещастен трансилванец, дето спа с по-малката, хвърли вече топа.

РЕЗЕТО

Да, бързо го нареди тя; направи тя от него добро блюдо за червеите! Отивам на пазара.

Излиза.

СВОДНИКЪТ

Да ти кажа, три-четири хиляди цехина^[3] ще ни стигнат, за да си доживеем спокойно дните. Да ги съберем и да се оттеглим!

СВОДНИЦАТА

А защо да се оттегляме, кажи? Срамно ли е човек да припечелва нещо и на старост?

СВОДНИКЪТ

Работата е в туй, че доброто ни име не расте с дохода, а доходът пък не си струва неприятностите. Затуй, ако можем да натрупаме добро състоянийце, преди да сме остарели, най-умното ще е да пуснем кепенците. Освен това и лошите ни отношения с боговете са една причина да се отдръпнем.

СВОДНИЦАТА

Хайде, хайде! Много хора с други занаяти грешат не по-лошо от нас!

СВОДНИКЪТ

„Не по-лошо“ ли? То се знае, че не по-лошо. От нашия грях по-лош няма. И нито е призната професия, нито е призвание свише... Ха, Резето се връща!

Влиза отново Резето, следван от Пиратите и Марина.

РЕЗЕТО

Елате, елате, драги! Казвате, че е девствена?

ПЪРВИ ПИРАТ

Сигурни сме, господине!

РЕЗЕТО

Господарю, склучих сделката за това парче. Дано го харесаш, че ако не, хвърква ми капарото!

СВОДНИКЪТ

А ще ни върши ли работа, а, Резе?

РЕЗЕТО

Милолика е, говори красиво, дрехите ѝ са скъпи. Не виждам какво ѝ липсва, та да се откажем от нея.

СВОДНИКЪТ

А каква ѝ е цената?

РЕЗЕТО

От хиляда стотинка по-долу не слизат.

СВОДНИКЪТ

Добре. Елате с мене, приятели! Ще си получите парите веднага. Настани я, жено, и я научи каква ще ѝ е работата, та да посреща гостите както трябва.

Излиза заедно с Пиратите.

СВОДНИЦАТА

Сега, Резе, запомни всичките ѝ качества — цвят на косата, тен, ръст, възраст, гаранция за девственост — и бягай да викаш по улиците:

„Който даде най-много, ще я има пръв!“ Такова моминство щеше да ми донесе доста, да бяха днешните мъже като някогашните. Бягай, изпълнявай!

РЕЗЕТО

Разбрано!

Излиза.

МАРИНА

Уви, как жалко е, че Леонин
бе толкоз муден! Вместо да говори,
би трябвало да действа! Или тези
пирати — недостатъчно жестоки —
да бяха ме изпратили в морето
при майка ми!

СВОДНИЦАТА

Какво те натъжава толкова, мила?

МАРИНА

Туй точно — че съм мила.

СВОДНИЦАТА

Боговете са те направили такава.

МАРИНА

Не им се сърдя.

СВОДНИЦАТА

Щастлива си, че си попаднала на тази, която ти предлага живот!

МАРИНА

И затова — нещастна, че убягнах
от онзи, който готвеше ми смърт!

СВОДНИЦАТА

Ще живееш в удоволствия, ти казвам!

МАРИНА

Но не за мене!

СВОДНИЦАТА

За тебе, и още какви! Ще опиташ всякакви мъже. Живот ще караш, казвам ти! Ще имаш разнообразието на всички народности...
Защо си запушваш ушите?

МАРИНА

Нима жена говори тези думи?

СВОДНИЦАТА

А ти за мъж ли ме мислиш?

МАРИНА

Жената трябва да е скромна, инак
не е жена!

СВОДНИЦАТА

Виж я ти, глупачката му с глупачка! Май ще си имаме истории с тебе! Ти си една опърничава фиданка, но ще растеш, накъдето те огъна!

МАРИНА

Смили се над живота ми, небе!

СВОДНИЦАТА

Ако то реши да се смили над тебе посредством мъжете, то трябва да ги оставяш да се грижат за тебе, да те черпят, да те разпалват... Ха, Резето се връща!

Влиза отново Резето.

Е, разгласи ли й качествата на пазара?

РЕЗЕТО

Толкоз пъти, колкото косъма има косата й. И най-подробно. Просто я изрисувах във въздуха с гласа си!

СВОДНИЦАТА

И как се отзоваха на това мъжете и главно младежите?

РЕЗЕТО

Те ли? Наостриха уши, сякаш слушаха бащиното си завещание! На един испанец му потекоха лигите и свърши, докато я описвах!

СВОДНИЦАТА

Утре вечер ще е тук в най-разкошната си яка!

РЕЗЕТО

Тази вечер, тази вечер! А знаеш ли, господарко, оня, френския благородник, дето му треперят пищялките?

СВОДНИЦАТА

Кой, месье дьо Живак^[4]?

РЕЗЕТО

Да! При моето съобщение той рече да направи от радост един танцов подскок, но вместо скок се получи вик. И все пак се закле, че още утре ще я навести.

СВОДНИЦАТА

Това е добро. Той домъкна френската болест в дома ни и иде само за да си я освежава. Знаех си, че ще дойде да се изръси под нашата стряха.

РЕЗЕТО

Дори да имаше в града по един чужденец от всяка страна, пак щяхме да ги съберем до един под тази фирма!

СВОДНИЦАТА (към Марина)

Ела насам, миличка, да ти кажа нещо! Щастието само те търси. Запомни: трябва да си даваш вид, че се боиш от това, което охотно правиш; и толкоз повече да се преструваш на безкористна, колкото по-щедър е любовникът; и да се оплакваш колкото може по-често от съдбата си, за да го разчувствуваш — почти винаги, знай това, съжалението прераства в симпатия, а симпатията се превръща в звонк.

МАРИНА

Не те разбирам, жено!

РЕЗЕТО

Кажи ѝ го направо, господарко! Трябва да угасим този пламък по бузите ѝ с малко практика!

СВОДНИЦАТА

Прав си, трябва. Жената, и когато е младоженка, пак се срамува от леглото, макар че стъпва към него по законна пътечка.

РЕЗЕТО

Някои се срамуват, а някои — не... Искан да кажа, господарко, че тъй като това парченце аз ви го намерих, то...

СВОДНИЦАТА

То можеш да си гризнеш от него, нали?

РЕЗЕТО

Е, може ли?

СВОДНИЦАТА

Кой ще ти откаже? Ела, малката! Харесва ми кройката на дрехата ти.

РЕЗЕТО

Да, честна дума, не трябва да ги сменя още.

СВОДНИЦАТА

На ти, Резе, да се почерпиш! Но навсякъде разправяй за новата хубавица, която е отседнала при нас. Няма да загубиш от увеличението на клиентелата. Природата ти е мислила доброто, когато е създавала това късче. Разтръби навсякъде какво чудо е тя и ще събереш богата жътва.

РЕЗЕТО

Бъди спокойна, господарко, моята възхвала на красотите ѝ ще раздвижи всички градски развратници, както гръмотевицата буди спящите змиорки^[5]! Ще ти доведе неколцина още тази вечер!

СВОДНИЦАТА

Бързай, бързай!... А ти последвай ме!

МАРИНА

Додето нож, вода и огън има,
честта си ще опазя невредима!
Закриляй ме, Диано!

СВОДНИЦАТА

Какво общо имаме ние с Диана? Хайде, идваш ли?

Излизат.

---

[1] *Митилин* — главен град на остров Лезбос. ↑

[2] „... прогнили от парене...“ — по Шекспирово време сифилисът се лекувал с парна баня. ↑

[3] „... цехини...“ — стара венецианска златна монета. ↑

[4] „... Дьо Живак...“ — в оригинала името е „Verole“ — което някога означавало на френски освен „шарка“ още и „сифилис“, болест, която се лекувала с живачни втривания. ↑

[5] „... гръмотевицата буди спящите змиорки.“ — съществувало поверие, че гръмотевицата кара змиорките да се измъкват от тинята. ↑

ТРЕТА СЦЕНА

Тарс.

Влизат Клеон и Диониза.

ДИОНИЗА

Ти луд ли си? Извършено е вече.

КЛЕОН

О, Дионизо, слънцето не помни
такова отвратително злодейство!

ДИОНИЗА

Издаваш във детинщини!

КЛЕОН

Да бях

единствен господар на таз вселена,
аз бих я дал, ако за нея можех
да върна станалото! О, небе,
една девица прелестна, по-ценна
по нравственост, отколкото по кръв,
а пък по кръв наследница на трон
от най-високите! Ах, този подъл
негодник Леонин! С отрова — казваш
погубила си го, но би било
по-хубаво сама да бе изпила
бокала му с наздравица за него!
Какво ще отговориш на Перикъл,
когато той се върне и запита
за своето дете?

ДИОНИЗА

Че е умряло.

Бавачките не властват над Съдбата.
Децата ни отглеждат, но се случва
да ги изпуснат някога. Ще кажа:
„Издъхна нощем.“ Кой ще ме обори?
Освен ако за славата на честен
ти, глупави наивнико, не кажеш:
„Убихме я!“

КЛЕОН

Мълчи! За боговете
тоз грях е най-омразният от всички
възможни на света!

ДИОНИЗА

Тогаз мисли си,
че всички птичета от Тарс ще хвъркнат
към Тир, за да разказват на Перикла
какво е станало! Потъвам в срам
при мисълта за знатния ти корен,
родил тоз дух на пъзльо!

КЛЕОН

Оня, който
би одобрил подобно грозно дело,
макар не знаел преди туй за него,
не е от честен род!

ДИОНИЗА

Така да бъде!
Но за смъртта ѝ никой освен теб
не знае нищо, нито ще узнае,
понеже Леонин е ням навеки.
Тя хвърли сянка върху дъщеря ми,
навсякъде стоеше между нея
и щастието ѝ; от нея бяха
омаяни очите на мъжете,
а мойто чедо срещаха те гордо

като случайна дрипла, недостойна
за „добър ден“! Аз страдах от това
и можеш ти — защото не обичаш
детето си достатъчно — да смяташ
за нечовешка моята постъпка;
за мен тя знак е на любов към твоята
едничка дъщеря!

КЛЕОН

Небе, прости й!

ДИОНИЗА

А колкото до нейния баща,
в какво ще ме упрекне той? Със сълзи
изпратихме ковчега й; в жалейка
до днеска сме; а паметникът, който
почти завършен е насред града ни,
ще хвали нея, но и нас, които
платили сме за него!

КЛЕОН

Ти приличаш
на харпия^[1], която с лик на ангел
подмамва жертвата, за да я сграбчи
със нокти на орел!

ДИОНИЗА

А ти на тези,
които не убиват и муха
от страх пред боговете. Но накрая
по мойта свирка ще играеш, зная!

Излизат.

---

[1] Харпия (мит.) — Харпиите са били богини на вятъра у гърците. Изобразявани като птици с женски глави. Названието им е станало символ на зла жена. ↑

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Тарс. Пред паметника на Марина.

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Тъй в миг един скъсявахме години,
пресичахме без труд морета сини,
от град на град и от страна в страна
прескачахме безспир със цел една —
това на вас наслада да достави;
при туй благодарим на милостта ви
за туй, че слуша без протестен вик
да се говори на един език
в страните, гдето ний по своя воля
се местихме. Но мойта скромна роля
е в паузите да ви казвам где
се готви повестта да отведе
вниманието ви. И тъй, Перикъл,
отново ветровете предизвикал,
със знатна свита плава по море
към Тарс далечен, жаден да съзре
във двора на Клеона дъщеря си —
единствен лъч над сивите му власи.
Със него е старикът Хеликан,
оставил в Тир с наместнически сан
почтения Ескан, велможа честен,
от по-предишни сцени вам известен.
Попътен вятър вече е довел
Перикла в Тарс, където иде с цел
да върне в Тир оназ, която вече
пиратите отвлекли са далече.
Вий гледайте ги само как сноват,
фантоми неми, призраци без плът,

пък аз, за да ви става всичко ясно,
ще ви тълкувам действията гласно.

ПАНТОМИМА

Влизат със светите си — от една страна — Перикъл, а от друга — Клеон и Диониза. Клеон показва на Перикъл паметника. Перикъл ридае, облича се във власеница и излиза в дълбоко отчаяние, след което излизат Клеон, Диониза и останалите.

Пред вашите очи наивността
слух дава на притворните уста
и за излезли от сърцето взима
фалшива жал и безутешност мнима.
Перикъл, в сълзи, свел от горест гръб,
разтърсван от въздишки, блед от скръб,
оставя Тарс. Застанал пред морето,
той свято се зарича, че догдето
кракът му тъпче този земен ад,
ще ходи неумит, космат, брадат.
И ето го, във груба власеница,
пак плава той и пак като мушица
го мятат нова буря с рев и вой.
Но със смъртта дорде се бори той,
изслушайте от мен каква възхвала
е злата Диониза издълбала
за бедната Марина:

Чете надписа върху паметника.

*„Тук спи девицата Марина,
която в своя Май почина.
На царя Тирски дъщеря,
далече от баща умря.
Щом тя роди се в бяла пяна,
Тетида^[1], с нея възгордяна,
огромен къс от бряг разби,
и Гея^[2] в страх, че може би*

*накрай таз майка завилняла
ще глътне сушата ѝ цяла,
детето нейно повери
в небесните ръце добри,
та затова до днес Тетида
я бие с ярост и обида.“*

О, лъст, от тебе маска по-добра
злодейството не може си избра!
Перикъл мъртва дъщеря си смята
и дава на Фортуна да го мята
където ще. Да го оставим сам
и прелетим със сцената си там,
където дъщеря му като стока
продадена е в храма на порока.
И тъй, отново се отдръпвам аз
и остров Митилин е пак пред вас!

Излиза.

---

[1] *Тетида* (мит.) — морска нимфа — nereida — майка на гръцкия герой Ахил. ↑

[2] *Гея* (мит.) — богиня на земята у древните гърци. Прародителка на хората и велика приютителка на мъртвите, погребани в нея. ↑

ПЕТА СЦЕНА

Митилин. Пред публичния дом.

Влизат — откъм дома — двама знатни Граждани.

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Чувал ли си някога нещо подобно?

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Не съм и никога няма да чуя в място като това, когато тя го напусне!

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Да проповядва закон Божи в такъв дом! Нима ти е минавало
такова чудо през ума?

ВТОРИ ГРАЖДАНИН

Не, не! Няма да стъпна вече във вертеп! Върви с мене да
послушаме хора на весталките!

ПЪРВИ ГРАЖДАНИН

Жадувам всичко добродетелно и напускам завинаги пътя на
разврата!

Излизат.

ШЕСТА СЦЕНА

Митилин. Стая в публичния дом.

Влизат Сводникът, Сводницата и Резето.

СВОДНИКЪТ

Бих дал двойно повече, отколкото платих, за да не е стъпвала тук!

СВОДНИЦАТА

Не я е срам! Тя е способна да замрази и самият бог Приап^[1] и да попречи да се роди цяло поколение! Трябва или някак да я лишим от моминството ѝ, или да се отървем от нея. Вместо да си изпълнява задълженията към гостите и да бъде любезна с тях, както го иска професията, седнала да ми капризничи, вади ми разни доводи и доказателства, моли се, коленичи! Тя ще направи пуританин и дявола, ако той рече да се пазари с нея за целувка!

РЕЗЕТО

Точно така! Аз трябва да ѝ взема честта или тя ще ни разгони цялата благородна клиентела и ще подстриже за свещеници всички коцкари на тоя град!

СВОДНИКЪТ

Чума да я хване тази светица!

СВОДНИЦАТА

Не чума, а френската болест, та да излезем наглава с нея!... Ха, пристига, преоблечен, благородният Лизимах!

РЕЗЕТО

Щяхме да имаме тук и благородни, и долнородни, ако тази вироглава глупачка беше по-любезна с посетителите!

ЛИЗИМАХ

Как са вашите девственици? По колко ги давате дузината?

СВОДНИЦАТА

Боговете да са с тебе, ваше благородие!

РЕЗЕТО

Радвам се, че те виждам в добро здраве, господарю!

ЛИЗИМАХ

И прав си да се радваш. За трима ви е по-добре гостите да се държат на краката си. Казвай, раздавачко на здраве, имаш ли нещо, с което човек да има работа, без да отвори работа на лекаря?

СВОДНИЦАТА

Имаме една нова. Ако поиска... само че друга като нея не сме виждали в Митилин...

ЛИЗИМАХ

Ако поиска да прави онези неща, които обичат тъмното, искаш да кажеш?

СВОДНИЦАТА

Как умееш да изразяваш мисълта ми, ваше благородие!

ЛИЗИМАХ

Добре, викни я, викни!

РЕЗЕТО

Една кожа, ваше благородие — кръв и мляко! Честна дума, розичка! И щеше да е наистина роза, само че ѝ трябва един... нали се казва, че „няма роза без...“

ЛИЗИМАХ

Без какво?

РЕЗЕТО

Знаем какво е скромност, господарю.

ЛИЗИМАХ

Това качество краси всеки сводник, както девствеността краси всяка от занаята.

Резето излиза.

СВОДНИЦАТА

Ето го това росно цветенце, още неоткъснато, честна дума, ваше благородие!

Влиза отново Резето, водач Марина.

Не е ли прелестна, а?

ЛИЗИМАХ

Ей Богу, може да послужи след дълго плаване. Добре, това е за тебе. Остави ни!

СВОДНИЦАТА

Разреш ми само две думи с нея, ваше благородие, и си отивам!

ЛИЗИМАХ

Моля!

СВОДНИЦАТА (към Марина)

Първо, окажи му уважение, защото е от благородните.

МАРИНА

Дано се окаже такъв, за да мога да го уважавам.

СВОДНИЦАТА

Второ, е управител на страната и ние сме негови слуги.

МАРИНА

Слуги сте му, но дали трябва да се гордее с вашите услуги, това не зная.

СВОДНИЦАТА

Слушай, стига с тези момински превземки! Той ще те позлати от горе до долу!

МАРИНА

Ако щедростта му е добродетелна, аз ще му бъда признателна.

ЛИЗИМАХ

Свършихте ли?

СВОДНИЦАТА

Тя, ваше благородие, е още нова. Ще трябва да си дадеш малко труд, докато привикне с юздата ти... Хайде, да оставим госта насаме с нея. Идвайте!

Излиза заедно със Сводника и Резето.

ЛИЗИМАХ

Кажи, красавице, от колко време водиш този живот?

МАРИНА

Кой живот, господине?

ЛИЗИМАХ

Ако го назова, ще те обидя.

МАРИНА

Нищо от моя живот не може да ме обиди. Моля ви да се изясните.

ЛИЗИМАХ

От колко време си това, което си?

МАРИНА

Откак се помня.

ЛИЗИМАХ

От толкоз малка? Възможно ли е да си такава от седемгодишна?

МАРИНА

Каквато съм била тогава, такава съм и сега.

ЛИЗИМАХ

Как е възможно? Това че живееш в този дом, показва, че се продаваш.

МАРИНА

И вие влизате в него, знаейки, че той е такъв? Казаха ми, че сте от уважаван род и управител на страната.

ЛИЗИМАХ

Значи твоята госпожа ти е открила кой съм?

МАРИНА

Коя „моя госпожа“?

ЛИЗИМАХ

Ами тази твоя билкарка-градинарка, дето сее семената на срама и на разврата. Чула си нещо за моето обществено положение и нарочно се дърпаш, за да те ухажвам. Бъди спокойна, властта ми ще си затвори очите за тебе, а ако види нещо, ще бъде снизходителна. Хайде, заведи ме нейде на скрито. Хайде, хайде!

МАРИНА

Ако от честен род сте, потвърдете честта си тук, ако достоен сте по-късно с нея, тука докажете, че с право ви е дадена!

ЛИЗИМАХ

Как? Как?
Нататък! Друга мъдрост!

МАРИНА

Аз мома съм,
макар че от враждебната Фортуна
бях тикната в таз кочина ужасна,
в която болестите се продават
по-скъпо от лекарствата! О, само
да искат боговете да ме пуснат
да излетя от този смраден дом,
готова съм завинаги да стана
най-мъничкото птиченце, което
хвърчи в лазура чист!

ЛИЗИМАХ

Не подозирах,
че можеш да говориш тъй добре!
Не съм си го представял! Ако носех
в тоз дом развратна мисъл, твоего слово
я би изправило! Вземи туй злато
и постоянствай в чистия си път!
Небето да е с теб!

МАРИНА

И с вас, и с вас!

ЛИЗИМАХ

И знай, девойко, че явих се тука
не с низка цел, защото в тоз вертеп
врати, прозорци лъхат срам за мене!
Довиждане, девойко мила. Ти си
самата добродетелност и явно
възпитана добре. Дръж още злато!
Като крадец да свърши на въжето
тоз, който те лиши от чистота!
За мен щом чуеш нещо, знай, ще бъде

добро за теб!

Влиза отново Резето.

РЕЗЕТО

Пусни и на мен, ваше благородие!

ЛИЗИМАХ

Махни се, своднико! Тоз ваш бардак,
ако не го крепеше таз девица,
отдавна да е рухнал и затрупал
и трима ви! Пръждосвай се оттук!

Излиза.

РЕЗЕТО

Какво значи това? Ще трябва да обърнем другия край с тебе! Ако оставя тая твоя упорита девственост, която не струва една закуска в най-евтиното село под небето, да докара до фалит солидната ни фирма, ще ида да ме скопят като спаниел^[2]! Тръгвай!

МАРИНА

Къде ме водиш?

РЕЗЕТО

Да ти взема целомъдрието, та да не се мъдри цяло и неизползвано! Пътувай! Няма вече да ни пъдиш клиентите! Тръгвай, казах!

Влиза отново Сводницата.

СВОДНИЦАТА

Какво има? Какво става тук?

РЕЗЕТО

Все по-лошо, господарко! Говорила е благочестиви думи на управителя!

СВОДНИЦАТА

Ах, мръсницата!

РЕЗЕТО

Кара професията ни да вони пред лицето на боговете!

СВОДНИЦАТА

На възже да увисне проклетницата!

РЕЗЕТО

Благородникът щеше да се отнесе като благородник с нея, а тя го отпрати студен като сняг и шепнещ молитви!

СВОДНИЦАТА

Взимай я, Резе! Прави с нея, каквото искаш! Строши й това, дето толкова се перчи с него, и останалото ще омекне веднага!

РЕЗЕТО

Трънлива нива е тя, но пак ще я изора аз нея!

МАРИНА

О, чуйте ги, о, чуйте, богове!

СВОДНИЦАТА

Боговете ще вика! Води я! Да не й беше стъпвал кракът в къщата ми! Дано пукнеш, дано! Тя е родена да ни разори! Не щеш да вървиш по пътя на всички жени, а? Виж я ти, префърцунената, гледай я ти, непокътнатата торта с розмарин и дафинов лист!

Излиза.

РЕЗЕТО

Хайде, гълъбче, тръгвай с мене!

МАРИНА

Къде ме водиш?

РЕЗЕТО

Да ти взема съкровището, дето толкоз държиш на него.

МАРИНА

Отговори ми първо на едно!

РЕЗЕТО

Добре, казвай го това едно!

МАРИНА

Кажи какво би пожелал на своя
най-страшен враг?

РЕЗЕТО

Ха, бих му пожелал да има занаята на моя господар и на жена му.

МАРИНА

И двамата са по-добре от теб,
защото ти си техен подчинен.
И най-жестоко мъченият дявол
не би сменил със твойто свойто място.
Вратар си ти на сетния слуга,
дошъл да търси тук продажни ласки;
муцуната ти гнъсна е по мярка
за гневния юмрук на всеки просяк;
ти храниш се, отблъсващо животно,
с бълвочите на други!

РЕЗЕТО

А какво искаш да правя? Да ида на война ли? Гдето човек може да служи седем години, за да дослужи до един липсващ крак и да няма пари да го замести с дървен?

МАРИНА

Прави каквото искаш, само не
това, което правиш! Наеми се
да чистиш смрадни ями и канали,
чирак стани на градския палач —
която и да е от тези служби
е по-добра от твоята, защото
от нея и най-сластният маймун
се би обидил кръвно! О, да можех
да се измъкна читава оттук!
Дръж злато! Ако твоят господар
с мен иска да печели, ти кажи му,
че аз умея да тъка, да шия,
да пея, да танцувам, без да казвам
за още ред заложи, със които
не искам да се хваля. Всичко туй
отлично бих могла да преподавам
и вярвам, този многолюден град
ще ми даде не малко ученички.

РЕЗЕТО

Ама наистина ли умееш да преподаваш тези работи?

МАРИНА

Изпитай ме и ако не умея,
върни ме пак във гнусния ви дом
и ме отдай на сетния слуга,
похлопал на вратата ви!

РЕЗЕТО

Добре, ще видя какво мога да направя за тебе. Ако те поискат
някъде, ще те настаня.

МАРИНА

Но само при жени със честни нрави!

РЕЗЕТО

Честно казано, връзките ми с тях са слаби, но ще опитам. Само че, понеже господарят и господарката са дали парите за тебе, оттук можеш да излезеш само с тяхно съгласие. Затова ще им предам твоето предложение, но сигурен съм, че няма да имат нищо против. Хайде, ще ти помогна с каквото мога. Върви!

Излизат.

---

[1] *Приап* (мит.) — гръцки и римски бог на сладострастието и мъжката сила; покровител на лозята и градините. ↑

[2] *Спаниел* — кучешка порода. ↑

ПЕТО ДЕЙСТВИЕ

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Във честен дом, спасена от разврата,
Марина разцъфтяла е завчас:
във танца за богиня е призната
и славена за сладкия си глас;
книжовниците с мъдрост удивила,
шевици тя тъй дивни майстори,
че в тях черешки и цветя от свила
на истинските сякаш са сестри.
Затуй безброй възпитанички има
и с тях бродира, пее и чете,
а мерзостната сводница ѝ взима
това, с което я обсипват те...
Но временно оставили я, нека
при нейния баща се върнем пак:
след бурята черупката му лека
спокойно е понесъл вятър благ
и ей го, стига Митилин, където
живее дъщеря му в тъжен плен,
градът когато сбран е край морето
да чествува Нептуновия ден.
Над кораба съгледал черно знаме,
лети към него в лодка Лизимах...
И следващата сцена тъкмо там е
и ний ви молим с волния размах
на своята фантазия отново
да създадете кораб и море.
Започваме. Стаили шум и слово,
внимавайте и слушайте добре!

Излиза.

ПЪРВА СЦЕНА

Перикловият кораб край брега на Митилин. На палубата е опънат шатър със спусната завеса.

Влизат — от една страна — двама Моряци, единият от тирския кораб, другият от Митилин; а от друга — Хеликан.

ТИРСКИЯТ МОРЯК

Молбата ви ще трябва да отправя
към уважаемия Хеликан...
Ха, ето го!... Достояни господарю,
Пристигнал е във лодка Лизимах,
управител на Митилин, и моли
За позволение да се качи
на кораба. Каква е твоята воля?

ХЕЛИКАН

Да бъде неговата. Неколцина
От свитата да дойдат!

ТИРСКИЯТ МОРЯК

Господа,
Качете се на палубата, моля!

Влизат двама-трима Благородници.

ПЪРВИ БЛАГОРОДНИК

На твоите заповеди, Хеликане!

ХЕЛИКАН

От сушата дошъл е висш сановник.
Срещнете го любезно!

Благородниците излизат и влизат отново, следвани от Лизимах и Свитата му.

ТИРСКИЯТ МОРЯК (*към Лизимах*)

Господине,
това е този, на когото трябва
да зададеш въпросите си.

ЛИЗИМАХ

Поздрав,
дълбокоуважаеми! Небето
да ти дарява здраве!

ХЕЛИКАН

И на теб,
почтени господине, та да стигнеш
и минеш мойта възраст!

ЛИЗИМАХ

Благи думи!
От пристана, където бях отишъл
да почета Нептуновия празник,
съгледах твоя кораб и пристигнах,
за да узная кой си и отгде си.

ХЕЛИКАН

Кажи ми първо кой си ти самият?

ЛИЗИМАХ

Управител съм тук, на този град,
пред който сте на котва.

ХЕЛИКАН

А пък ние
пристигаме от Тир и с нас пътува
владетелят на нашата страна,
три месеца ни дума непроронил
и ял единствено за да проточи
страданията си.

ЛИЗИМАХ

А на какво
дължи се туй разстройство на духа му

ХЕЛИКАН

Ще бъде скучно да ти отговарям
с подробности, но главната причина
е в туй, че той загуби скъпи нему
жена и дъщеря.

ЛИЗИМАХ

О, двойна скръб!
Дали ще е възможно да го видя?

ХЕЛИКАН

О, да. Но той не иска да говори
със никого.

ЛИЗИМАХ

И въпреки това!

ХЕЛИКАН

Добре тогава. Ето, погледни го!

Дръпва завесата и открива Перикъл, несресан и облечен във власеница.

Той беше хубавец, преди бедата
в една съдбовна нощ да го докара
в такова състояние.

ЛИЗИМАХ

Привет, царю! Небето да те пази!...
Добре дошъл, владетелю на Тир!

ХЕЛИКАН

Недей очаква отговор от него —
напразно е.

МИТИЛИНСКИ САНОВНИК

Една девица зная
във Митилин, която ще изтръгне
от него две-три думи.

ЛИЗИМАХ

Умна мисъл!
Безспорно тя със сладкия си глас
и другите си чарове ще смогне
да го подмами и извърши пробив
във крепостта на неговия слух,
за нас непревземаема. Днес тя
във весела беседа с мили дружки
разхожда се в прохладната горичка
край залива.

Шепне нещо на Сановника, който излиза.

ХЕЛИКАН

Напразно ще е, знам, ала не бива
да пренебрегнем нищо, във което
мъждей искра надежда. И понеже
използвах вече твоята любезност,
то разреши ми да възстановим —
за щедро злато — своите запаси,
които не че липсват ни, но вече
от пътя престояли са.

ЛИЗИМАХ

Услуга
тъй дребна, че откажа ли я, Зевс,
почтени господине, ще ни прати
на всеки лист гъсеница и с глад
ще умори страната ни. Но нека
узная по-подробно за бедата

на царя ви!

ХЕЛИКАН

Добре тогава, слушай!...
Но трябва да прекъсна.

Влиза отново Сановникът, водач Марина и още една Девойка.

ЛИЗИМАХ

О, това е
момата, за която стана дума.
Привет, красавице... Не е ли мила?

ХЕЛИКАН

Прекрасна е!

ЛИЗИМАХ

Да, прав си! Ако беше
от знатен род, със радост бих я взел
и смятал себе си за пръв щастливец!

Към Марина.

Девойко мила, можеш да очакваш
безкрайна щедрост: цар ще се подложи
на твоето лечителско изкуство.
Изтръгнеш ли от немите му устни
един-единствен отговор, то знай,
целебното ти средство ще получи
каквата ще награда.

МАРИНА

Господарю,
ще сторя всичко, за да излекувам
болника ви, но трябва той да бъде
оставен насаме със мен и мойта
приятелка.

ЛИЗИМАХ

Да идем настрани
и нека ѝ помагат боговете!

Оттеглят се. Марина пее.

Не ти ли даде знак поне, че слуша?

МАРИНА

Не, никакъв. Дори не ме погледна.

ЛИЗИМАХ

Внимавайте! Говори му!

МАРИНА

Царю,
изслушай ме!

ПЕРИКЪЛ

Хм, ха!

Отблъсва я.

МАРИНА

Със теб говори
една девица, ни веднъж до днеска
не мамила нарочно ничий поглед,
а гледана отвред като комета
със удивление; една, чиито
страдания, възможно е, царю,
да се окажат на везните равни
със твоите. Капризната Фортуна
ми бе враждебна, но предци аз имам,
които са се мерили по сила
с могъщи властелини. Лоша участ
отскубна ме от знатния ми род
и ме предаде в робство на тоз свят
и сляпата случайност...

Настрани.

Аз отдавна
бих млъкнала, но нещо — чувствам — кара
ланитите ми да пламтят и шепне
в ушите ми: „Упорстввай! Говори му!“

ПЕРИКЪЛ

„Фортуна“... „знатен род“... „наравно с моите“...
Как беше? Как го каза?

МАРИНА

Господарю,
аз казах, че да знаеше рода ми,
не би бил груб към мен.

ПЕРИКЪЛ

И аз тъй чувствам...
Почакай!... Погледни ме!... Нещо в теб
ми спомня за... Кажи, отде си родом?
От тези ли земи?

МАРИНА

От ни една
земя на туй кълбо, макар да съм
родена смъртна и такваз, каквато
изглеждам ти.

ПЕРИКЪЛ

Препълнен съм от скръб и ще прелея
в ридания и плач! На таз девойка
приличаше жена ми и навярно
би станала такава дъщеря ми.
Да, същото широко, светло чело
на моята царица! В ръста — съща!
И същата тръстикова снага!
Очите — като нейните: брилянти
във гъста филигрana! Като нея —

Юнона^[1] във походката! А има
и умната ѝ реч, която храни
тъй сладко вечно гладния ни слух,
че той, нахранен, огладнява двойно!...
Къде живееш?

МАРИНА

Гдето чужденка съм.
Оттук, царю, се вижда моят дом.

ПЕРИКЪЛ

А где са те възпитали и где си
добила тези дарове, които
са станали по-ценни от това,
че ти ги притежаваш?

МАРИНА

Ако трябва
да ти разкажа своята повест, вярвай,
като измислица ще я презреш,
недоизслушал я.

ПЕРИКЪЛ

Разказвай! Почвай!
Лъжа от теб не може да излъхне —
ти скромна си като самата Честност
и всичко в тебе сякаш е дворец
за царствената Правда. Ще ти вярвам
и ще накарам всичките си чувства
доверие да ти гласуват пълно
дори в невероятното; защото
напомняш ми ти много за една,
която любех. Кой е твоят род?
Не спомена ли — след като те блъснах,
когато те видях за първи път —
че си от знатен корен?

МАРИНА

Споменах.

ПЕРИКЪЛ

Разкрий ми потеклото си! Ти каза,
че си видяла мъки и обиди
и че теглата ти не ще отстъпят
на моите, речем ли да ги теглим.

МАРИНА

Подобно нещо казах и със него
съм казала не повече от туй,
което вероятно е.

ПЕРИКЪЛ

Да чуем!

Ако при точна сметка твойта мъка
достигне само хилядна от мойта,
то ти си мъж, а моето държане —
момичешко. Но ти приличаш, мила,
на мраморно Търпение, което,
усмихнато към царски гроб, надвива
най-тежката беда. От чий си род?
Кога си се откъснала от него?
И как наричат те, девойко сладка?
Разказвай, умолявам те! Ела,
седни до мен!

МАРИНА

Наричат ме Марина...

ПЕРИКЪЛ

Не, туй е гавра! Някой гневен бог
те е изпратил, за да ме направиш
посмешище за всички!

МАРИНА

Господарю,
търпи или ще млъкна!

ПЕРИКЪЛ

Ще търпя,
но ти не знаеш как ме развълнува
това, че носиш името „Марина“!

МАРИНА

Нарекъл ме е тъй човек, дарен
с известна власт. Баща ми беше цар.

ПЕРИКЪЛ

Какво говориш? Царска дъщеря?
Наречена Марина?

МАРИНА

Господарю,
ти каза, че на всичко ще ми вярваш,
но аз ще млъкна, за да не смущавам
покоя ти.

ПЕРИКЪЛ

Не, не, кажи: какво си?
От плът и кръв ли си? Не си ли фея?
Пулс бие ли във теб? Отговори ми!
Къде си се родила? И защо си
наречена Марина?

МАРИНА

Господарю,
Марина съм наречена, защото
родена съм в морето.

ПЕРИКЪЛ

Как? В морето?
А майка ти коя е?

МАРИНА

Мойта майка
била е също дъщеря на цар.
При мойто раждане е тя умряла,
тъй както Лихорида, мойта дойка,
през плач ми е разказвала.

ПЕРИКЪЛ

Мълчи!
Това е най-лъжливото от всички
примамливи видения, с които
подигравачът Сън се е надсмивал
на тъжните глупци!... Не е възможно!...
Та тя е в гроба!... Казвай: где си расла?
Разправяй! Ще те слушам чак докрай,
без дума да продумам!

МАРИНА

Не, царю!
Ти смееш се със мене. Най-добре е
да спра, повярвай ми!

ПЕРИКЪЛ

Ще ти повярвам
на всяка сричка! Обясни ми, казвай:
как тук дошла си? Кой те е отгледал?

МАРИНА

Баща ми, царят, ме оставил в Тарс,
ала Клеон и злата му съпруга,
решили тайно да ме умъртвят,
подсториха убиец. Но когато
той вече меч измъкнал бе, внезапно
се появи една пиратска шайка,
от него отърва ме и докара
тук, в Митилин... Царю, какво ти става?

Добри царю, ти плачеш? Може би
ме смяташ за измамница? Не, не!
Кълна ти се, че аз съм дъщеря
на цар Перикла, ако цар Перикъл
е цар и жив!

ПЕРИКЪЛ

Къде си, Хеликане?

ХЕЛИКАН

На твоите заповеди, господарю!

ПЕРИКЪЛ

Ти мой съветник си, обикновено
и трезв, и прозорлив — кажи как мислиш:
коя е таз девойка? Коя може
да бъде тя, изтръгнала от мене
тоз сладък плач?

ХЕЛИКАН

Не знам, но Лизимах,
управител на Митилин, е тука
и той говори с много топли думи
за нея, господарю.

ЛИЗИМАХ

Тя не казва
кои са й родители и плаче,
щом стане реч за тях.

ПЕРИКЪЛ

О, Хеликане,
бъди добър, плесни ме през лицето,
със нож мушни ме, причини ми болка,
за да не би това море от радост,
нахлуло във телесната ми суша,
стените й да скъса и удави

живота ми във щастие!... Ела
ти, даваща живот на оня, който
е дал живот на теб, ти, морско чедо,
погребано на суша и отново
възкръснало в морето! Хеликане,
коленичи и прослави небето
с гръмовен глас: това е тя, Марина!...
Как беше името на твойта майка?
И него ми кажи — макар че всички
съмнения приспани са, аз още
жадувам доказателства!

МАРИНА

Царю,
кажи ми кой си ти преди това!

ПЕРИКЪЛ

Перикъл Тирски, ето кой съм аз.
Сега кажи ми името на мойта
погребана в талазите царица,
тъй както бе до сетна точка, точна
във всичко друго, казано от теб,
наследнице на царство, нов живот
за стария Перикъл!

МАРИНА *(коленичи)*

Значи стига,
за да ми кажеш „дъще“, да ти кажа,
че тя се е наричала Таиса?
Това е името на мойта майка,
завършила живота си, когато
аз почвала съм своя!

ПЕРИКЪЛ

Дъще моя!
Бъди благословена! Не, стани!
Това е мойто чедо, Хеликане!

Кажи да ми извадят нови дрехи!
Тя жива е! Не е умряла в Тарс,
тъй както злобният Клеон е искал!
Подробно щом сама ти го разкаже,
о, ти на колене ще я признаеш
за своя господарка! Този кой е?

ХЕЛИКАН

Управителят на града, царю.
Узнал за меланхолната ти болест,
дойде той от брега, за да те види.

ПЕРИКЪЛ

Прегръщам те, управителю!... Дайте
одеждите ми царски! В този вид
вселявам ужас. Небеса сияйни,
благословете чедото ми!...

Музика.

Чуйте!

Каква е тази музика? Марина,
кажи на тоз съветник, който още
съмнява се, кажи му, докажи му,
че моя дъщеря си!... Но каква е
таз музика?

ХЕЛИКАН

Царю, не чувам нищо.

ПЕРИКЪЛ

Не е възможно! Как, нима не чуваш
как пеят сферите^[2]? Марина, чуй!

ЛИЗИМАХ

Недейте спори с него!

ПЕРИКЪЛ

Дивни звуци!
Не ги ли чуваш?

ЛИЗИМАХ

Чувам ги, царю.

ПЕРИКЪЛ

Небесна музика! Със нежна сила
слуха ми тя пленява... Тежка дрямка
притваря клепките ми... Бих желал
да си почина малко...

Заспива.

ЛИЗИМАХ

Сложете му възглавница!... Така...
Сега да го оставим. Драги гости,
ако се сбъднат моите надежди,
с добро ще ви запомня.

Появява се — като видение — Диана.

ДИАНА

В далечния Ефес е моят храм.
Лети към него с дарове богати
и разкажи на жриците ми там
за гибелта, постигнала жена ти;
за свойте и на твоето дете
безкрайни патила кажи им също,
та с тъжен вопъл да извикат те
Дианиното име всемогъщо.
Туй сториш ли, очаква те добро,
кълна се във лъка си от сребро!...
Стани и разгласи тоз сън на всички!

Излиза.

ПЕРИКЪЛ

О, сребролика, о, Диано дивна,
ще те послушам!... Хеликане!

ХЕЛИКАН

Да?

ПЕРИКЪЛ

Възнамерявах да се върна в Тарс,
за да накажа подлия Клеон,
но друго е по-спешно: към Ефес
платната обърни, със вятър пълни!
Причината ще чуеш подир малко...

Към Лизимах.

Ще разрешиш ли да си отпочинем
в града и срещу злато да получим
запасите, които ще са нужни
за пътя ни?

ЛИЗИМАХ

От все сърце, царю,
но на брега аз нещо ще ти искам.

ПЕРИКЪЛ

И ще го имаш, даже ако бъде
ръката на детето ми... защото
си бил добър към него май.

ЛИЗИМАХ

Царю,
да ти помогна ли?

ПЕРИКЪЛ

Ела, Марина!

[1] *Юнона* (мит.) — римска богиня на плодородието, покровителка на брака — съответстваща на Хера у гърците. ↑

[2] „... как *пеят сферите*...“ — съгласно учението на питагорейците светът се състоял от няколко включени една в друга въртящи се кристални сфери, към които били закрепени „подвижните звезди“ и които сами били включени в обхващащата цялата вселена сфера на „неподвижните звезди“. При движението си сферите издавали хармонична музика, достъпна само за избрани. ↑

ВТОРА СЦЕНА

Ефес. Храмът на Диана.

Таиса и няколко млади Жрици стоят пред олтара. Освен тях тук са Церимон и Граждани на Ефес.

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Сега часовникът ни вече
почти до края си изтече,
а времето е нещо строго
и затова ви моля много
сами да си въобразите
забавите и веселбите,
с които, без да жали средства,
добрият Лизимах приветства
високия си гост. И ето,
той с тях спечелва му сърцето
и толкоз мил Периклу става,
че дъщеря си той му дава,
но при условие, че брака
ще трябва малко да почака,
додето в храма на Диана
той своята жертва обещана
не принесе. И тъй отново
в морето, този път готово
да му помага, плава царя.
И корабът, щастлив, разтваря
платна, от вятъра издути,
и в кратки дни — за нас минути —
в Ефес са вече цар и свита
и разказът на вас разчита,
щом встъпят в неговия храм,
и ние с тях да бъдем там.

Излиза.

ТРЕТА СЦЕНА

Пак там.

Влизат Перикъл, Лизимах, Хеликан и Марина.

ПЕРИКЪЛ

Хвала, Диано! Аз, Перикъл Тирски,
явявам се по твоята повеля.
От смърт заплашен, своя град напуснах
и в Пентаполис за съпруга взех
прекрасната Таиса. Тя почина
при раждане в морето, но дари ме
със дъщеря, която назовах
Марина и която, о, богиньо,
е още в твойта сребърна одежда.
Във Тарс я бях оставил на Клеон,
да я отгледа, но когато тя
порасла, той решил да я убие
и само нейната добра звезда
я е довела жива в Митилин.
Когато аз след време хвърлих котва
край този град, случайно тя качи се
на кораба и с бистрата си памет
успя да ми докаже, че е плът
от мойта плът...

ТАИСА

Лицето му! Гласът му!...
О, ти си!... Ти си!... Царствени Перикле!...

Припада.

ПЕРИКЪЛ

Какво туй значи? Жрицата припадна!
Умира! Помогнете ѝ!

ЦЕРИМОН

Царю,
ако си казал правда пред Диана,
таз жрица е жена ти.

ПЕРИКЪЛ

Невъзможно,
дълбокоуважаеми! Жена си
аз хвърлих във морето с тез ръце!

ЦЕРИМОН

Край този бряг, уверен съм.

ПЕРИКЪЛ

Край него.

ЦЕРИМОН

Сам виж я!... Не, припаднала е само
от много радост... Бурното море
изхвърли в ранно утро на брега ни
един ковчег, във който тя лежеше,
покрита с драгоценности. Възвърнах
бездушното ѝ тяло към живота
и настаних спасената във този
Дианин храм.

ПЕРИКЪЛ

Ще можем ли да видим
това, което си намерил с нея?

ЦЕРИМОН

Ще бъде то донесено в дома ми,
във който моля те да бъдеш гост,
велики господарю... Вижте, тя

съвзема се.

ТАИСА

О, нека да го видя!
Ако не ми е сродник, мойта святост
не ще даде на чувствата ми вяра
и очевидното ще подчини
на себе си. Почтени господарю,
не си ли ти Перикъл? В глас и образ
приличаш му досущ. Не спомена ли
за морска буря, раждане и смърт
или така съм чула?

ПЕРИКЪЛ

Сякаш слушам
покойната Таиса!

ТАИСА

Аз съм тази
Таиса, за която ти си мислиш,
че е покойна и лежи в морето.

ПЕРИКЪЛ

Диано всемогъща!

ТАИСА

О, сега
съм сигурна във теб! Когато двама
напускахме във сълзи Пентаполис,
баща ми, царят, подари ти пръстен,
близък на този.

Показва пръстена му.

ПЕРИКЪЛ

Не, същият! Туй стига!

О, богове, сегашната ви щедрост
превръща всички мои досегашни
лишения в шеги! О, разрешете
от допира на скъпите й устни
да се стопя във сладост! О, ела,
във тез прегръдки да те погребя
за втори път!

МАРИНА

Сърцето ми се блъска
да скочи във гърдата ти, майко моя!

Коленичи пред Таиса.

ПЕРИКЪЛ

Виж, скъпа, кой пред тебе коленичи!
Това е твойто бреме във морето,
което ний нарекохме Марина,
защото сред морето се роди!

ТАИСА

Бъди благословено, чедо мое!

ХЕЛИКАН

Привет, госпожо, и поклон, царице!

ТАИСА

Не те познавам.

ПЕРИКЪЛ

Казвах ти, Таисо,
че бягайки от Тир, за свой заместник
оставил бях един почтен сановник.
Дали си спомняш неговото име?
Повтарях ти го често.

ТАИСА

Хеликан!

ПЕРИКЪЛ

Отново потвърждение! Таисо,
със обич прегърни го! Туй е той!
Сега жадувам да ми обясниш
как бе намерена и как се върна
от оня свят. Освен на боговете
кому признателен да съм за туй
наистина невероятно чудо?

ТАИСА

На уважавания Церимон,
съпруге мой — небето прояви
чрез него своята мощ. Той най-добре
от край до край ще ти разкаже всичко.

ПЕРИКЪЛ

Почтени господине, боговете
не ще намерят изпълнител друг,
така богоподобен! Ще ли мога
да чуя как възкръснала е тази,
която помня мъртва?

ЦЕРИМОН

Да, ще можеш,
но моля те, преди това, царю,
да почетеш дома ми, в който аз
ще ти покажа туй, което бе
намерено при нея, и разкажа
как тя оказа се във този храм,
без нищо да пропусна.

ПЕРИКЪЛ

О, Диано,
ще ти принасям жертва всяка нощ

за твоето явление! Таисо,
тоз знатен годеник на дъщеря ни
ще се венчае с нея в Пентаполис.
Сега на тази чорлава коса
ще дам приличен вид и ще окастрия
тоз свой сплъстен придатък, невидял
бръснач от четиринадесет години,
за да не бъде черното петно
на сватбения ден.

ТАИСА

Съпруже, тука
до уважаемия Церимон
получи се писмо за туй, че моят
баща се е поминал.

ПЕРИКЪЛ

Небесата
да го превърнат в бляскава звезда!
Все пак, царице, мисля да извършим
венчавката във неговото царство
и там, във Пентаполис, ние с тебе
да доживеем земните си дни;
а тези наши зет и дъщеря
ще царствуват над Тир... Ала кога
ще чуем всичко във подробен разказ
Минутите изглеждат ми години.
Да тръгваме! Хазаино, води ни!

Излизат.

Влиза Гауер.

ГАУЕР

Макар за края им да чухте само,
узнахте в Антиох и дъщеря му
последствията на сладта какви са;

в Перикъл, във Марина и в Таиса
видяхте как накрая добротата
надвива над камшика на Съдбата;
във Хеликан чист образ бе показан
на преданост, незнаеща съблазън;
във Церимон — на ученост такава,
която се на ближния раздава;
а пък Клеон и злата му съпруга
получиха си, знайте, по заслуга:
за злия им кроеж дочул мълвата,
народът в Тарс подпалил им палата,
така че във пожара изгоряло
с тях заедно семейството им цяло;
и, явно, туй възрадвало небето,
защото то наказва и което
било е само умисъл... Но вече
прощалният поклон не е далече.
Играта свърши. На добър ви час!
Бъдете снизходителни към нас!

Излиза.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.